

novinky z radnice

mesto Trnava ■ ročník XVII ■ číslo 5 ■ jún 2006

1. – 4. JÚNA

V ZÁHRADĚ
ZÁPADOSLOVENSKÉHO MÚZEA,
V DIVADLE JÁNA PALÁRIKA,
V DOME HUDBY,
V SYNAGÓGE

DOBRO *FEST*

TRNAVA

Čo chceme a na čo máme

Pri jednom z rozhovorov som v závere odľahčil tému anekdotou.

Zapadla do kontextu, zasmiali sme sa a rozišli. Po týždni som zistil, že nie všetci pochopili zamýšľanú pointu. Podobnú skúsenosť zažil pravdepodobne každý. V malom sa potvrdzuje to, čo v širšom spoločenskom priestore platí už desaťročia. Bez spoločného pozadia a vnímania súvislostí používame spoločnú reč, no nerozumieme si. K zmäteniu, a to i napriek snahe informovať, napomáhajú aj médiá, ktoré zamieňajú javy za fakty a diskusie za rétorické súboje.

Po pozornom prečítaní predvolebných sloganov strán som však zostal spokojný. Boli jednoduché, zrozumiteľné a ústretové. Ponúkajú lepšiu životosť pre nás občanov. Mnohé sľuby politických subjektov sa stali nerozlišiteľné od reklamy. Kvalitou spracovania i dôrazom na pekne znejúce slová. A to napriek tomu, či dokonca preto, že tohtoročná ponuková akcia je skôr.

Tak si treba iba správne vybrať!

Má to však háčik. Platí nielen pragmatizmus, podľa ktorého to, čo si vyberieme, budeme aj mať, ale i fakt, že bez voľby nebudeme spokojnejší. A tu pre mňa nastáva problém. Bez vnímania pozadia by som si vybral skoro všetko pozitívne, čo politické heslá ponúkajú. Veď ide o nás.

Chcel by som veriť politikom, že to myslia vážne. No možno sa mať lepšie, keď sa nami vyvolení medzi sebou nepočúvajú, nevedia rozprávať a dohodnúť sa pre dobro čo najširšej vrstvy občanov? Nie, nevolám po jednote názorov a myslenia, pre ktorú sa rúbal kedysi les.

Hovorím o vnímaní súvislostí, kultúre prejavu, o diskusiách, v ktorých nejde o krasorečnenie, ale o hľadanie východísk bez osočovania. Zažili ste, že by niekto prijal názor opačnej strany, povedal prepáčte, mylil som sa? No nebolo by objektívne čakať to len od politikov. Ak to chceme počuť od nich, musíme to uplatňovať medzi sebou. V rodine, práci, medzi priateľmi. Jednoducho všade, kde sa stretne s človekom i iným názorom. Nedorozumenia sú totiž sprievodným javom života, a nielen politického.

O to viac, ak žijeme čoraz izolovanejšie, často bez spoločných ideálov a predstáv. Politici sú len našim zrkadlom. Zvolení spomedzi nás. Jedni racionálne, druhí pocitovo, tretí zo sympatie či príslušnosti k strane. Vždy tak trochu ovplyvnení známymi, počutými, videnými a často i v naivnej nádeji, že sa nájde niekto, kto nám bremeno života odľahčí. Nič však nejde bez nás. Ani voľby, ktoré ponúkajú možnosť. Premýšľať a hľadať kompromis medzi chcením a realitou. Podobne ako v obchode. Nemožno naletieť obalu, reklame či slovám bez obsahu. Vyberajme v straníckom hypermarkete ponúkané, čo je reálne, čo naozaj potrebujeme, a na čo máme.

S rozumom, bez závidosti a nenávisťi.

Trnava bude mať vlastnú optickú sieť

Vybudovanie Trnavskej optickej metropolitnej siete schválilo Mestské zastupiteľstvo mesta Trnava 2. mája na svojom 21. riadnom zasadnutí. Optická sieť je cenovo bezkonkurenčný a najperspektívnejší telekomunikačný systém súčasnosti. Medzi jej prednosti patrí nielen vysoká prenosová rýchlosť, ale i veľká odolnosť proti poškodeniu a rušeniu signálu.

Na základe uznesenia mesta je povinnosťou každého investora položiť pri budovaní infraštruktúry pre elektronickú komunikáciu aj potrebný počet chráničov na optický kábel. Vďaka tomu vlastní mesto Trnava v súčasnosti už asi 20 km hotových trás.

Začiatkom tohto roka uskutočnili pracovníci mestského úradu konzultácie s jednotlivými investormi realizujúcimi pokládku inžinierskych sietí. Zámerom bolo predstavenie projektu TOMNET a získanie informácií o plánovaných rozkopávkach. Na ich základe bol stanovený návrh prvej etapy rozvoja optickej siete. Jeho súčasťou sú tiež vlastné rozkopávky, ktorými budú zabezpečené prepojenia jednotlivých trás do hviezdicovej štruktúry. Výsledkom by malo byť pripojenie 74 z celkového počtu 131 prípojných bodov. Ako centrálna technická miestnosť pre metropolitnú sieť bol vybraný priestor v Mestskej poliklinike na Starohájskej ulici.

Prípojné body umožnia vysokorýchlostný prístup na internet a prenos hovoreného slova prostredníctvom alternatívnej hlasovej služby Voice over Internet Protocol (VoIP), ktorá je v porovnaní s klasickou technológiou cenovo výhodnejšia. Telekomunikačné služby budú zabezpečované prostredníctvom alternatívnych telekomunikačných operátorov. Pri faxových službách sa počíta s elektronickým doručovaním. Pomocou optickej siete sa budú môcť uskutočňovať aj priame prenosi Mestskej televízie Trnava z rôznych kultúrnych, športových a spoločenských podujatí. Okrem toho budú na zvolených miestach namontované webové kamery, z ktorých bude obraz prenášaný prostredníctvom optickej siete na webovú stránku mesta.

V trase prvej etapy siete boli vytipované aj objekty, v ktorých by malo byť realizované napojenie čítacieho zariadenia pre čipové karty v rámci projektu Trnavská karta. Ich prostredníctvom budú mať občania jednoduchší a ekonomicky výhodnejší prístup k verejným službám s možnosťou implementácie ďalších prídavných funkcií.

Po celkovom dobudovaní siete sa počíta s nasadením mnohých ďalších služieb, napríklad s pripojením mestského kamerového systému mestskej polície, pultov centrálnej ochrany a bezpečnostných kamier v mestských objektoch na dispečing mestskej polície, pripojením svetelných križovatiek a organizáciou dopravy z riadiaceho pultu, pripojením parkovacích automatov, vybudovaním a pripojením informačných stánkov pre rozvoj turizmu v meste, ap.

Súčet nákladov na realizáciu optickej siete Tomnet v minulom i tomto roku by mal byť približne 14 miliónov korún. Odhad ročnej úspory len za prenos hlasových a dátových služieb a za prepojenie vysielača pre mestskú televíziu je takmer 2 milióny 330 tisíc korún. Okrem toho sa mesto stane vlastníctvom optickej infraštruktúry nezávislým hráčom na telekomunikačnom trhu so schopnosťou vytvoriť efektívnu opozíciu voči monopolne sa správajúcim poskytovateľom služieb. Prostredníctvom obchodnej spoločnosti, ktorá má byť zriadená do konca októbra tohto roka, bude môcť mesto realizovať aj ďalšie aktivity zabezpečujúce návratnosť investovaných prostriedkov, prípadne získavať prostriedky do rozpočtu mesta.

Rozkopávky pre rekonštrukciu plynovodu

Pre rekonštrukciu plynovodu a domových prípojk sa začiatkom mája začali rozkopávky ulíc v centre Trnavy. V prvej etape, ktorá má byť ukončená do 30. júna, sa budú uskutočňovať práce na uliciach Hlavná na strane radnice, Vajanského, Strelecká, Rázusova a Športová, druhá etapa sa uskutoční na druhej strane Hlavnej ulice od 1. júla do 18. augusta.

Žiadateľom povolenia o rozkopanie miestnych komunikácií a realizátorom rekonštrukcie plynovodu je Slovenský plynárenský priemysel, a. s. „Keby sa v najbližších mesiacoch rozvody nerekonštruovali, hrozil by reálny výpadok plynu v niektorých častiach Trnavy. Súvisí to aj so zmenou tlaku plynu a novo prihlásenými odberateľmi v centre mesta. Práve na rekonštruovaných uliciach sú plynovody ešte zo šesťdesiatych rokov. Aby sme boli schopní zabezpečiť bezporuchovú dodávku plynu, bolo potrebné urobiť čo najskôr rozsiahle úpravy. Práce sme sa snažili skrátiť na minimum, aby odberatelia boli odstavení od plynu maximálne sedem dní. Obyvatelia ulíc budú dva týždne vopred informovaní o odstávke na vývesnej tabuli mestského úradu,“ uviedla hovorkyňa investora Slovenského plynárenského priemyslu Dana Kršáková.

Na jednotlivých úsekoch nebude rozkopaných naraz viac ako sto metrov, minimálne tri metre komunikácie musia ostať priechodné pre automobilovú dopravu. Vstupy do obchodných priestorov a firiem budú zabezpečené lávkami so zábradlím.

Slovenský plynárenský priemysel zodpovedá nielen za dodržanie režimu prác a bezpečnostných opatrení, ale aj stanovených technických požiadaviek na opätovné zasypánie výkopu a polozenie novej povrchovej vrstvy. Zámková alebo čadičová dlažba musí byť rozobratá a po ukončení rekonštrukcie uvedená do pôvodného stavu. „Bola to jedna z požiadaviek mesta a ja sme ju akceptovali,“ dodala Dana Kršáková.

Počas osemnástich mesiacov od ukončenia prác je Slovenský plynárenský priemysel na základe písomného záväzku povinný bez meškania odstrániť prípadné závady spôsobené nedokonalým spojením konštrukčných vrstiev vozovky alebo poklesom výplne výkopu.

-maju, eu-

Minister dopravy o severnom obchvate Slovenská správa ciest podala návrh na vyvlastnenie časti pozemkov

Výstavba severného obchvatu v Trnave sa rokmi stala nutnosťou. Začatie výstavby komplikuje situácia s výkupom pozemkov. Radnica už pripravila podklady na všetky povolenia tak, aby sa tento rok mohli naplno rozbehnúť prvé stavebné práce. Jediným problémom zostáva majetkové vyrovnanie s majiteľmi pozemkov, cez ktoré má obchvat viesť. To robí vrásky na čele ich majiteľom, ale aj samospráve a štátnym orgánom. Traja vlastníci pozemkov totiž nesúhlasili so znaleckým posudkom, podľa ktorého mali dostať 130 až 200 korún za meter štvorcový. Výkup sa skomplikoval. Slovenská správa ciest, ktorá výstavbu realizuje, podala návrh na vyvlastnenie časti pozemkov z 27 hektárovej výmery.

Situáciu sa počas návštevy Trnavského kraja zaoberal aj minister dopravy Ing. Pavol Prokopovič: „Momentálne nie je k našej spokojnosti, a myslím, že ani k spokojnosti mesta, že nevieme nájsť spoločnú reč s majiteľom pozemkov tak, aby sme ich uspokojili.“

Vlastníkov pozemkov by uspokojilo, ak by dostali za meter štvorcový 800 až 2500 korún. Táto suma je podľa primátora mesta Ing. Štefana Bošnaka predimenzovaná:

„Treba jednoznačne povedať, že požiadavky niektorých vlastníkov sú neefektívne a každý to považuje za zlatú sliepku, ktorá znesie zlaté vajíčka, ale nie je šanca, aby sa na tú komunikáciu našli peniaze.“

Na obchvat je totiž vyčlenených 1,3 miliardy korún a ani štát si zatiaľ nepripúšťa, že by sa táto suma mala zvýšiť. Traja vlastníci pozemkov si už dali vyhotoviť nový znalecký posudok, čím sa vyvlastňovanie na krátky pozastavilo. Minister dopravy chce najprv vyjednávať, až potom sa prichýliť k vyvlastneniu: „Chceme využiť každú možnosť dohody a záleží len od dotknutých občanov, ako sa postavia k celej záležitosti. Či budú chápať potreby mesta a vyjdú v ústrety desiatkam tisíc obyvateľov mesta Trnava.“ Mesto v týchto dňoch plánuje v rámci prvej etapy výstavby obchvatu začať stavebné práce na cestách Piešťanská a Špačinská. Primátor v tejto súvislosti dodal, že ak sa mesto nedohodne s vlastníkmi pozemkov, vyvlastňovanie bude neodkladné. Na začatie prvej etapy výstavby obchvatu, ktorý odkloní predimenzovanú dopravnú premávku Trnavou, je totiž potrebná plocha s rozlohou približne desať hektárov.

Vážnym dôvodom pre čo najskoršiu realizáciu obchvatu je skutočnosť, že sa tento rok spúšťa sériová výroba v závode PSA Peugeot Citroën. Pri predpokladanej produkcii 300 tisíc áut ročne môže veľmi výrazne skomplikovať dopravu v meste. Okrem toho v Trnave pôsobia i výrobcovia, ktorí nemôžu rozšíriť svoju výrobu iba preto, že nenašli vhodné trasy pre distribúciu svojich výrobkov. Vybudovaním severného obchvatu vznikne dopravná trasa, ktorá rozdelí regionálnu dopravu a mesto by sa tak malo stať priechodnejšie. Hlavná trasa cesty prvej triedy bude asi 4,5 km dlhá. Slovenská správa ciest verí, že úvodné práce začnú ešte tento rok. Ak pôjdu stavebné práce podľa plánu, obchvat by mal byť dokončený do konca roka 2008.

Anna VOJTEKOVÁ

Aké je dobro očami trnavských detí

Už niekoľko rokov odborní pracovníci Centra výchovnej a psychologickkej prevencie (CVPP) pri Pedagogicko-psychologickej poradni v Trnave realizujú preventívny Peer program zameraný na boj proti sociálno-patologickým javom v našom meste. Jedna z aktivít tohto programu pod názvom Dobro očami detí vyvrcholila v apríli a máji výstavou detských výtvarných prác v Galérii Jána Koniarka.

„Aktivita bola zameraná na to, aby sa žiaci základných škôl v Trnave naučili vnímať dobro a aby ho robili aj vo svojom živote. Myšlienku a charakterový ráz jej vdýchli hlavne peer aktivisti zo Základnej školy A. Kubinu. Spoločne sme ju dopracovali a jej výsledná podoba spočívala v kreslení obrázkov dobra a písania príbehov o dobre, ktoré deti urobili, alebo ktoré niekto urobil im,“ povedala pracovníčka CVPP Mgr. Denisa Adamkovičová.

Počas výstav sa deti zúčastnili na psychologickom workshope zameranom na posilnenie vnímania dobra a motivácie konať ho. Z workshopy deti plynulo prechádzali do tvorivej dielničky, kde vytvárali rôzne zaujímavé výrobky, ktoré peer aktivisti rozniesli do sociálnych a zdravotníckych zariadení v Trnavskom kraji.

„Chceme totiž, aby bolo za našou akciou vidieť aj konkrétne dobro, ktoré sme spoločne urobili. Ak sa chcete aj vy zapojiť do našej aktivity, zodpovedajte si dve otázky, nad ktorými sme sa zamýšľali: Aké dobro niekto v poslednej dobe preukázal vám? Aké dobro, ktoré nebolo vašou povinnosťou, ste naposledy urobili inému vy? Máme ešte jeden malý recept, ktorý urobí váš život lepším: Majte otvorené oči a srdce pre dobro okolo vás a garantujeme vám, svet okolo vás sa vám bude zdať krajším,“ dodala Denisa Adamkovičová.

-redakcia-

Výsadba v jarnej Trnave dostala zelenú

Zeleň v Trnave dostala v jarnom období čerstvú posilu v podobe tristo devätnástich odrastených stromov a niekoľko tisícok krov vo forme živých plotov.

Šesťdesiat odrastených stromov pribudlo v Parku Janka Kráľa, kde sa sadové úpravy uskutočnili v rámci druhej etapy jeho rekonštrukcie. Park Pri kalvárii je bohatší o šesťdesiatjeden stromov a len o tri menej bolo vysadených na mieste odstráneného a zatravneného koľajiska Trnava – Kúty. Uskutočnila sa už aj v Novinkách z radnice avizovaná výsadba sto štyridsiatich stromov rôzneho druhu a vyše dva a pol tisícky kvitnúcich a vždzelených kríkov na Hlbokej ulici medzi križovatkou ulíc Hlboká – Bučianska a budovou pošty na Starohájskej (na fotografii).

Na Moyzesovej ulici v rámci náhradnej výsadby za vyrúbané dreviny zatiaľ pribudlo sedem brestov hrabolistých, na sídlisku Na Hlinách sa uskutočnila výsadba živých plotov a v centre mesta na Paulínskej ulici úprava jestvujúcej zelene.

Ostatné plánované výsadby odrastených stromov a krov budú realizované v jesenných mesiacoch.

-redakcia-

Krádeže vysadenej zelene sa opakujú

Neznámy páchatel' ukradol v noci zo 4. a 5. mája takmer celý živý plot z vtáčieho zobu, ktorý dalo 4. mája vysadiť Mesto Trnava na Ulici Andreja Kubinu 22 – 23. Podľa slov pracovníčky referátu správy zelene Mestského úradu v Trnave Ing. Lubice Králikovej to nie je prvý prípad tohto druhu na tejto ulici i v celom meste. Krádeže čerstvo vysadených kríkov a kvetov sa každoročne opakujú, zo záhonov ich takto zmizne až pätnásť – dvadsať percent.

Krádež kríkov hneď ráno ohlásil na mestský úrad obyvateľ Ulice A. Kubinu. Z novej výsadby mal veľkú radosť a nádejal sa, že tento raz sa mu ju podarí ustrážiť. Preto až do polnoci často vyzeral z okna, či je na záhone všetko v poriadku, potom si ľahol spať. Keď ráno vstal, z osemdsiatich kríkov už bolo na svojom mieste iba sedem. Neznámy páchatel' tak mestu spôsobil finančnú škodu približne 2 200 korún, morálna hodnota odcudzenej zelene je však oveľa vyššia a nedá sa vyčíslit' peniazmi.

Prípadom sa v súčasnosti zaoberá mestská polícia. Zloděj sadeníc môže byť podľa paragrafu 50 Zákona o priestupkoch potrestaný pokutou až do výšky 10 tisíc korún. Ak by bola hodnota odcudzenej alebo zničenej zelene vyššia ako súčasná minimálna mzda v SR, podľa paragrafu 257 Trestného zákona ide už o trestný čin, za ktorý môže byť páchatel' potrestaný odňatím slobody až na jeden rok alebo vyšším peňažným trestom.

-eu-

Chemické ošetrovanie pagaštanu konského

Prvá fáza chemického ošetrovania pagaštanov konských proti živočíšnemu škodcovi ploskáčikovi pagaštanovému sa uskutočnila v Trnave od 11. do 22. mája, druhá fáza sa uskutoční v mesiacoch jún a júl.

Ploskáčik pagaštanový je drobný motýlik žlto-striebristej farby, ktorý sa po prvý raz objavil v Macedónii v roku 1985. Pretože nemá žiadnych významnejších prirodzených nepriateľov, zakrátko sa mu podarilo preniknúť aj na územie Rakúska, južného Nemecka a v roku 1994 aj Maďarska a Slovenska. Zvláštnosťou je, že tento škodca si vybral na svoju obživu práve pagaštan, ktorý dovtedy tiež nemal žiadnych významnejších živočíšnych škodcov. Prezimúva v štádiu kukly v opadanom lístí, mechanická ochrana vyhrabaním a spálením však podľa doterajších skúseností nie je dostatočne účinná. Za jeden rok vytvára tri až štyri generácie, prvá jarná sa rojí podľa počasia koncom apríla a začiatkom mája. Motýľ kladie vajíčka do listovej dužiny pagaštana, vyliahnuté húsenice požierajú dužiny spôsobujú na listoch hnedé mýny. Poškodené listy sú zvyčajne napádané fytopatogénnou hubou a predčasne opadávajú. Niekedy koncom leta pagaštan znovu zakvitne.

Ak sa poškodzovanie ploskáčikom rok čo rok opakuje, môže dôjsť k odumretiu stromu. Referát správy zelene Mestského úradu v Trnave preto zabezpečuje ošetrovanie stromov v období kvitnutia každoročne už od roku 2001.

-redakcia-

Konferencia projektu SNOWBALL v Trnave

Mesto Trnava bolo od 10. do 13. mája hosťiteľom zástupcov sedemnástich partnerských miest z Holandska, Švédska, Nemecka, Talianska, Španielska a Slovenska participujúcich v projekte Snowball.

Snowball je projekt financovaný v rámci 6. rámcového programu EÚ a nadväzuje na projekt ECOCITY, na ktorom sa Mesto Trnava podieľalo v rokoch 2002 – 2005. Názov projektu symbolizuje efekt postupného pripájania sa ďalších miest aplikujúcich stratégiu udržateľného rozvoja. Mesto Trnava, ktoré v podobnom projekte EÚ už participovalo, má za úlohu odovzdávať skúsenosti iným mestám, napr. Martinu a Zvolenu. Hlavným cieľom oboch projektov je prispieť k udržateľnému rozvoju mesta podporovanému vhodnou dopravou.

Projekt SNOWBALL má tento cieľ skonkretizovať rozpracovaním metód riešenia dopravnej situácie. So svojimi skúsenosťami z realizácie projektov zameraných na optimálne riešenie intenzity dopravy na cestných komunikáciách sa v Trnave prezentovalo holandské mesto Hilversum.

Na druhý deň účastníci pracovného stretnutia absolvovali prehliadku historického jadra a areálu bývalého cukrovaru. V popoludňajších hodinách boli prezentované postupy a metódy pri vypracovávaní prípadovej štúdie v projekte ECOCITY a návrhy možného riešenia vybraného územia. Mesto Trnava na preriešenie ponúklo Rybníkovú ulicu spolu s areálom bývalého cukrovaru. Súčasťou prezentácií bolo oboznámenie prítomných s metódou udržateľnej dopravy DSGF Jazdí pomaly, choď rýchlo a s pripravovaným novým funkčným využitím územia bývalého cukrovaru.

Projekt SNOWBALL je rozvrhnutý do troch rokov, počas ktorých sa odborníci v doprave budú stretávať na podobných pracovných stretnutiach, aké bolo v Trnave a odovzdávať si skúsenosti, ktoré získali pri spracovávaní svojich čiastkových projektov. Najbližšie stretnutie sa uskutoční v júni vo švédskom meste Stockholm.

-mg, vv-

Britská veľvyslankyňa príde na Dobrofest

Veľvyslankyňa Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska Judith Anne McGregor navštívila 18. mája Trnavu. Svoju celodennú návštevu začala na radnici, kde počas rozhovoru s primátorom Štefanom Bošnjakom prejavila záujem o históriu mesta a vyzdvihla jeho rozvoj v poslednom období. Veľvyslankyňa si prezrela historické centrum, navštívila sídlo Trnavského samosprávneho kraja, diskutovala so študentmi Trnavskej univerzity, zúčastnila sa na vernisáži výstavy Supernova, ktorú usporiadali Galéria

Jána Koniarka a British Council v Bratislave a nevynechala ani premiéru prvej inscenácie hry Faust a Margaréta v Divadle Jána Palárika. Po prehliadke historického centra britská veľvyslankyňa konštatovala, že sa jej v Trnave veľmi páči a iste sa sem čoskoro vráti. Je takmer isté, že svoj slub splní už v týchto dňoch účasťou na festivale Dobrofest – Trnava 2006 spoločne s americkým veľvyslancom Rodolphom Valeem. -eu-

Prieskum podzemia Dómu sv. Mikuláša

Pilotný projekt lokalizácie podzemných priestorov sa uskutočnil v máji v trnavskom Dóme sv. Mikuláša. Po prvý raz na Slovensku bolo na tento účel využité spojenie mikrogravimetrie a georadaru. Investorom prác, ktoré sa zapíšu nielen do histórie trnavského dómu, ale aj do histórie vývoja metód pamiatkového a archeologického výskumu, je Mesto Trnava.

Prvotnú motiváciu na prieskum poskytli sanačné práce v predchádzajúcom období, pri ktorých vzniklo podozrenie, že s vysokou vlhkosťou muriva môže súvisieť zatopenie podzemných priestorov. Našťastie, tento predpoklad sa nepotvrdil. „Samozrejme, že všetky poznatky nám môžu poslúžiť aj na vedecké účely, vďaka nim sa zase posunieme ďalej v poznaní kostola. Trochu sme aj očakávali, že prieskum podzemia nám pomôže pri objasňovaní vzniku celej stavby,“ povedala pracovníčka Krajského pamiatkového úradu v Trnave Daniela Zacharová. Viac z tohto hľadiska sa však podľa jej slov bude dať povedať až po dôslednom vyhodnotení získaných výsledkov.

„Z hľadiska oboch metód merania ide v Dóme sv. Mikuláša o učebnicový, unikátny a čistý prieskum s nádhernými výsledkami. Dá sa povedať, že materiál, ktorý sme teraz získali v Trnave, je možné po krátkom spracovaní úspešne publikovať v hociktorom zahraničnom odbornom časopise,“ povedal Roman Pašteka zo spoločnosti G-trend Ltd. poskytujúcej gravimetrické práce. „Bolo to moje prvé ideálne meranie vôbec. Žiaľ, na Slovensku sa zatiaľ táto technika príliš nevyužíva. Pamiatkari síce o nej vedia, ale bude treba ešte veľa osvetly, aby sa presadila.“

Jeho slová potvrdil aj realizátor merania georadarom Miroslav Terray zo spoločnosti Terra: „Použitie geofyzikálnych metód v archeológii má u nás určitú tradíciu, ale niektoré moderné postupy najmä v uzavretých priestoroch ako sú kostoly, neboli ešte využité v dostatočnej miere. Kombinácia georadarového merania s presným meraním zemskej priťažlivosti je pilotný projekt na Slovensku. V tejto lokalite sa potvrdilo oboma metódami asi osemdesiat percent podzemných priestorov. Zvyšných dvadsať percent sa možno vyrieši v budúcnosti a aj pri tomto upresňovaní sa obe metódy môžu ideálne dopĺňať.“ -eu-

Obce sú skutočným srdcom Európy,

povedala primátorka mesta Innsbruck Hilde Zach, keď vítala delegátov XXIII. Snemu Rady európskych obcí a regiónov (CEMR), ktorý sa uskutočnil v Innsbrucku 10. – 12. mája 2006. Na sneme sa zúčastnili aj zástupcovia mesta Trnava.

CEMR zastupuje 46 národných asociácií, ktoré predstavujú mestá a regióny v 33 krajinách. V rámci Európy pokrýva asi 100 tisíc miestnych a regionálnych organizácií, je európskou sekciou Svetovej organizácie miest a obcí a Zjednotených miest a miestnych samospráv. Hlavným cieľom tejto organizácie je podporovať silnú a zjednotenú Európu, založenú na miestnych a regionálnych samosprávach.

Hlavnou témou snemu boli verejné služby. Väčšina európskych krajín čelí vážnym demografickým výzvam, ktoré spočívajú v starnutí obyvateľstva. Toto ovplyvní i miestne a regionálne samosprávy v ich zodpovednosti za poskytovanie služieb. Celoeurópsky trend je, že sa zvýši počet obyvateľov v dôchodkovom a zníži sa pracovný potenciál. Na druhej strane vzrastá počet zamestnaných žien a s tým súvisí vzrast dopytu po službách poskytujúcich starostlivosť pre deti. Pri plánovaní do budúcnosti preto musí každá obec pamätať na zvýšený dopyt po zdravotných a sociálnych službách (byty, penzióny), trh práce a starostlivosť o deti. Na konferencii boli prezentované viaceré zaujímavé projekty ako napr. pomôcť starším ľuďom poskytovaním verejných služieb udržať si svoju nezávislosť a kvalitu života čo najdlhšie. Na záver snemu účastníci podpísali deklaráciu, ktorou vyzývajú EÚ, všetky európske krajiny, v ktorých má CEMR svojich členov a široké medzinárodné spoločenstvo, aby podporili princípy pre efektívnu miestnu samosprávu, ktoré budú zakotvené v novej ústave EÚ.

-um-

K dejinám trnavského mestského kúpeľa

Na prelome rokov 2005/2006 priniesli Novinky z radnice príspevok o obnove rožného domu na Divadelnej ulici. Autorka jeho premenu prirvnala k príbehu o Popoluške, ktorá sa dočkala svojho princa. Dom v novom šate ešte viac stavia do kontrastu svojho suseda na Divadelnej ulici, ďalšiu Popolušku. Nevzhľadný dom s tromi plechovými dverami a výkladom. Navonok nezaujímavý, určený na zabudnutie. Nenechajme sa však odradiť. Aj toto miesto má svoju históriu a svoje príbehy.

Dejiny Trnavy z roku 1988 uvádzajú, že na severnej strane Divadelnej ulice sa nachádzal mestský kúpeľ. Pomocou daňových kníh zo 16. – 18. storočia, uchovávaných v štátnom archíve v Trnave, sme lokalizovali kúpeľ do domu, ktorý je predmetom nášho rozprávania.

Kúpele patrili ku koloritu stredovekého mesta, boli miestom dôkladnej telesnej hygieny, ale aj zábavy. Vlastníkmi kúpeľov bývali cirkevné inštitúcie, mestá, zriedkavejšie kúpeľníci, ktorí si ich nemohli dovoliť kvôli vysokej cene. Zakladali sa spravidla v blízkosti mestských hradieb. Bolo to aj z praktických dôvodov, pretože do hradobnej priekopy sa odvádzala použitá voda.

Kúpeľné domy poskytovali dva druhy kúpeľov: vaňové, čiže mycie a parné, potiace. Vo vaňových kúpeľoch sa návštevníci umývali mydlom v sudoch alebo vaniach. V parných, ktoré prevažovali, sa kúpali v teplej až horúcej vode alebo ležali na laviciach v horúcom vzduchu. Kúpeľníci (vtedy nazývaní lazobníci) sa hosťom starali aj o zábavu, hostili ich

jedlom a vínom. Nečudo, že dochádzalo k bujarým zábavám a radovánkam, ktoré nemali ďaleko od nevestincov. Pre zlú povest' kúpeľov sa ani vykonávatelia tohto remesla netešili veľkej vážnosti v mestskej societe. Spolu s holičmi a ránhojičmi (chirurgmi) stáli na veľmi nízkom spoločenskom stupni. Až do roku 1689 nemohli dávať svojich synov učiť sa inému remeslu. Kúpeľníci svojimi službami konkurovali holičom a ránhojičom. Strihali a umývali vlasy, holili brady, liečili rany a vrede, naprávali zlomeniny a vytknutia, trhali zuby, púšťali žilou, prikladali banky a pijavice.

Najstarším známym trnavským kúpeľníkom bol Metlin, spomínaný v mestskej účtovnej knihe z konca 14. storočia. Z roku 1490 pochádza zmienka o kúpeli pri kostole sv. Mikuláša, ktorý patrilo špitálu. Vráťme sa však naspäť k bývalému kúpeľnému domu na Divadelnej ulici. Najstaršie zachované daňové knihy nám umožňujú spoznať mená mestských kúpeľníkov až od druhej tretiny 16. storočia. V 16. storočí tu postupne pôsobili Krištof, Urban, Bernard, Leonard, Tomáš a Hieronym.

Od prelomu 16. a 17. storočia zaznamenali verejné kúpele vo všeobecnosti úpadok. Klesajúcu návštevnosť zapríčinila najmä obava z prenosu pohlavných a iných infekčných chorôb. Možno práve nižšie zisky a nerentabilnosť prevádzky kúpeľa prinútili mesto predat' ho okolo roku 1656 kúpeľníkovi Melchiorovi Frayerpergerovi. Môžeme ho azda stotožniť s Melchiorom, ktorý vykonával svoje remeslo v mestskom kúpeli od roku 1648. Frayerperger predal kúpeľ v roku 1684 Jánovi Fridrichovi Fošingovi (Fossing). V zápisnici mestskej rady je uvedená aj cena domu – 850 zlatých. Fošing bol v Trnave váženým a vplyvným mešťanom. Od roku 1695 až do svojej smrti v roku 1715 bol nepretržite členom mestskej rady (tvrdenia o nepočestnosti a zlej povesti kúpeľníkov teda neplatili vždy a všade). Dečeru Annu Máriu vydal za kúpeľníka Mateja Vojtecha Rozbierskeho (Rozburský) pochádzajúceho z Prahy. Rozbiersky sa stal Fošingovým nástupcom, tak ako si to prial v poslednej vôli. V testamente je uvedené, že Rozbiersky má zaplatiť za kúpeľ 1300 zlatých, teda rovnakú sumu, za akú ho kúpil Frayerperger od mesta. Po Rozbierskeho smrti sa vdova Anna Mária vydala opäť. Jej druhý manžel sa volal Ján Henrich Gaizler, kúpeľník pôvodom z Čiech. Po finančnej stránke bolo manželstvo pre Gaizlera veľmi výhodné. Priženil sa nielen do vázenej kúpeľníckej rodiny, ale aj bohatej. V testamente z roku 1739 odkázala Anna Mária Gaizlerová manželovi a deťom z obidvoch manželstiev dva domy, vinohrady, šperky zo zlata a perál a strieborné predmety. Po Gaizlerovej smrti prešiel dom v roku 1746 do vlastníctva Františka Jána Gilga z Moravy a o dva roky neskôr ho získal posledný kúpeľník Melchior Anton Majer z Bratislavy.

História kúpeľného domu sa završila v roku 1763. Z tohto roku sa zachoval aj zatiaľ jediný známy inventár domu a zariadenia. V dome (v tom čase v ňom žilo 14 obyvateľov) bola jedna väčšia a jedna menšia miestnosť, kuchyňa, izba pre tovarišov, izba pre slúžku a chirurgická ofícina, t.j. miestnosť, v ktorej sa vykonávali ránhojičské zákroky. V posledne menovanej miestnosti bolo zaznamenaných 26 kovových a 6 sklenených bánk na púšťanie krvi, v menšej izbe zasa 21 kníh s ránhojičskou tematikou. Pri čítaní inventára prekvapí 50 obrazov a obrázkov, ktorými si majitelia vyzdobili príbytok. Deväť z nich malo rám, 14 bolo pod sklom. Ako perličku treba ešte spomenúť zelené záclony farebne ladiace so závesom na posteli. V zachovanom dokumente sa nespomínajú žiadne predmety súvisiace priamo s kúpeľom. O dôvodoch sa môžeme iba dohadovať. Možno kotly a nádoby na kúpanie boli predané po Majerovej smrti alebo Majer už takéto služby neponúkal a venoval sa iba ránhojičstvu. Druhej hypotéze odporuje správa mestskej rady z roku 1764, že pokiaľ bol v meste kúpeľník, poskytoval vodu na očistu tela. Tak či onak po roku 1763 sa už nenašiel nikto, kto by v tomto remesle pokračoval.

Mgr. Roman MACURA, Štátny archív v Bratislave, pobočka Trnava

Unikátny objav hrobov z 9. a 10. storočia

Pre históriu stredovekého osídlenia Trnavy prevratný objav sa podaril počas archeologického výskumu na Jeruzalemskej ulici v Trnave, len niekoľko desiatok metrov od kostola Sv. Mikuláša. Na pozemku Mikuláša Sandtnera v Jeruzalemskej ulici č. 46 počas hĺbenia základovej jamy pre novú pivnicu narazil 24. apríla 2006 archeológ Vlastivedného múzea v Hlohovci Jozef Urminský na dva kostrové hroby.

Hroby sa nachádzali v hĺbke 250 cm a boli orientované v smere juhovýchod – severozápad. V jednom sa bola kostra dieťaťa s náhrdelníkom z drobných sklenených korálikov okolo krku a so železnou prackou v oblasti bedier. V druhom hrobe dospelého jedinca, ktorý však bol pred zhruba 300 rokmi porušený, sa nachádzala pri nohách nádoba vajcovitého tvaru zhotovená z jemného ilovito-piesčitého materiálu s prímiesou biotitu. Na povrchu bola zdobená mnohonásobnou vlnovkou a obvodovými ryhami. Tieto hroby podľa nálezov spadajú do horizontu 9. a 10. storočia

a indikujú veľkomoravské a povelkomoravské pohrebisko v oblasti okolo Dómu Sv. Mikuláša. O tom, že nešlo o náhodné ojedinelé hroby (t.j. že človek náhle uprostred neobývanej krajiny zomrel a pochovali ho) svedčí aj skutočnosť, že nádoba vložená do hrobu bola pomerne nekvalitne vypálená a účelovo vyrobená pre pohrebný rituál.

Tento objav priamo potvrdzuje teóriu osídlenia Trnavy v slovanskom období, ktorú však doposiaľ nebolo možné archeologicky doložiť, pretože najstaršie nálezy z historického jadra mesta dokladajúce kontinuálny vývoj pochádzali až z 12. storočia. Archeologické nálezy z obdobia Veľkej Moravy zo širšieho priestoru Trnavy pochádzajú z Kopánky (sídliskové objekty s veľkomoravskou keramikou) a z časti nad Veislovou dolinou v smere na Modranku, kde v roku 1963 archeológ trnavského múzea Igor Keller odkryl päť kostrových hrobov z väčšieho veľkomoravského pohrebiska. Hroby obsahovali obdobný inventár ako tie z kostola Sv. Mikuláša – nádoby, železné nožíky, prívesky zo sklenených korálikov a pracky. Každé takéto objavené slovanské pohrebisko pritom naznačuje, že v blízkosti sa nachádzala aj osada. Zvyklosťou bolo pochovávať mŕtvych na vyvýšených miestach nad osadou, v kniežacích dvorcoch na to slúžil vyčlenený priestor cintorína s chrámovou stavbou, odhradený od sídliska.

Tvrdenia trnavského historika Hadriána Radvániho o existencii románskej rotundy Sv. Juraja na mieste kostola Sv. Mikuláša, ktoré boli odborníkmi doposiaľ brané so značnou rezervou, tak dnes dostávajú reálnu podobu. V každom prípade až objavom dvoch kostrových hrobov v Jeruzalemskej ulici sme získali dôkaz, ktorým možno jednoznačne povedať, že na mieste trhovej osady Sobota sa už v 9. a 10. storočí nachádzala slovanská osada, ktorá bola zárodkom neskoršieho kráľovského mesta.

V letných mesiacoch roku 2006 by sme chceli systematicky preskúmať vytypované miesta dvorov domov v blízkosti kostola Sv. Mikuláša s cieľom zachytiť viac hrobov z tohto obdobia. Vzhľadom na hustú zástavbu Trnavy za posledných osemdesiat rokov, ktorá porušila mnohé staršie nálezové situácie, je objav horeuvedených dvoch hrobov vo dvore meštianskeho domu malým zázrakom. Rozhodne však nás tento nález upozorňuje, že budeme musieť zrevidovať viaceré nálezové situácie z dávnejších archeologických výskumov a zistiť, či neobsahujú aj taký črepový materiál, ktorý by bolo možné zaradiť do obdobia Veľkej Moravy.

Jozef URMINSKÝ, foto: autor

Bol kráľ Madagaskaru v trnavskej krčme?

Koncom mája uplynulo 220 rokov od tragickej smrti grófa Mórica Beňovského. Tento svetobežník, vojak a cestovateľ sa preslávil nielen svojim útekom z vyhnanstva na Kamčatke, ale aj ako kráľ domorodcov na ostrove Madagaskar v ďalekej Afrike. Hoci sa to nezdá, Móric Beňovský bol možno najznámejším slovenským rodákom a jeho memoáre s názvom Pamäti a cesty, v ktorých denníkovou formou opísal svoje dramatické osudy, sú známe skoro na celom svete. V knížnej podobe sa dostali k čitateľom až štyri roky po autorovej smrti v anglickom preklade. Takmer súčasne vyšla v Londýne aj francúzska verzia podľa rukopisnej pôvodiny a potom v rýchlom slede vychádzali ďalšie a ďalšie vydania vo švédskom, holandskom, nemeckom, poľskom, maďarskom a slovenskom jazyku, ba dokonca skoro 200 rokov po Beňovského smrti v roku 1970 aj v japončine. Jeho denník sa stal v dnešnom ponímaní doslova svetovým bestsellerom a dalo by sa povedať, že ani jeden autor pochádzajúci zo Slovenska nezožal taký literárny úspech ako on.

Hoci si tohto slávneho svetobežníka privlastňujú Maďari, Poliaci i Francúzi, je neodškriepiteľným historickým faktom, že sa narodil na Slovensku. Prišiel na svet vo Vrbovom 20. septembra pred 260 rokmi. Dnes sa už nedá s určitosťou povedať, či Beňovský bol aj v Trnave. Vrbové patrilo v tých časoch do Nitrianskej stolice a mladý Beňovský, ktorý má v matrike zapísané až štyri krstné mená – Matúš, Móric, Michal a František, študoval na gymnáziu vo Svätom Jure. Návšteva blízkej Trnavy, ktorá v tom čase bola ešte sídlom slávnej Trnavskej univerzity, nie je vylúčená. Skôr naopak. Túto myšlienku podporuje aj zmienka maďarského básnika Jozefa Gvadániho, ktorý študoval na univerzite v Trnave a neskôr, ako generál vo výslužbe, sa usadil v Skalici. Roku 1793 zverejnil zveršovaný román, v ktorom ako prvý v európskej literatúre opísal celý život Beňovského. No a práve tam sa hovorí o tom, že Gvadáni získal informácie priamo od samotného Mórica Beňovského, s ktorým sa údajne stretol v Trnave v krčme Pod zlatou korunou niekedy koncom roka 1777, teda ešte pred jeho druhým návratom na Madagaskar.

Osudy grófa Mórica Beňovského inšpirovali aj mnohých ďalších literátov, dramatikov i hudobníkov. V roku 1795 v Lipsku vyšla divadelná hra, ktorú napísal nemecký dramatik August von Kotzebue. Nazval ju Gróf Beňovský alebo Sprisahanie na Kamčatke. Hra mala veľký úspech na divadelných scénach celej Európy a tak nečudo, že trnavskí ochotníci si ju vybrali práve pre prvé slovenské divadelné predstavenie v Mestskom divadle v Trnave. Uskutočnilo sa 11. januára roku 1869 a medzi hercami bol aj Svetozár Hurban Vajanský, ktorý v tom čase študoval v Bratislave právo.

O Beňovskom písali takí známi literáti ako poľský básnik Július Slowacki, maďarský spisovateľ Mór Jókai, nemecký básnik a prírodovedec Adalbert von Chamisso, poľský cestovateľ a spisovateľ Arkady Fiedler, Heinrich Heine, Nikolaj Petrovič Bogolubov, Louisa Mühlbachová a mnohí ďalší. Medzi čitateľmi na Slovensku je azda najznámejší román Dobrodružstvá Mórica Beňovského od Joža Nižnánskeho, rodáka z Brestovian pri Trnave. Tento román poslúžil ako inšpirácia aj pre tvorcov 13-dielneho dobrodružno-historického televízneho seriálu Vivat Beňovský, v ktorom v polovici sedemdesiatych rokov uplynulého storočia stvárnil hlavnú úlohu trnavský rodák, herec Jozef Adamovič.

Peter RADVÁNYI (s použitím niektorých informácií z knihy Vrbové a Beňovský od Ľubomíra Bosáka a Patrika Kyšku)

Ľudia a udalosti v histórii Trnavy

jún 2006

1. 6. 1846 ► Uskutočnilo sa slávnostné otvorenie konskej železnice Bratislava – Trnava, ktorá bola prvou železnicou v bývalom Uhorsku (160. výročie)

1. 6. 1946 ► V Bratislave sa narodil výtvarník, umelecký fotograf a pedagóg Peter BABKA, riaditeľ Základnej umeleckej školy v Trnave (60. narodeniny).

2. 6. 1931 – V Trnave sa narodila operná speváčka Elena KITTNAROVÁ, sólistka opery SND v Bratislave (75. výročie).

3. 6. 1946 ► V Trnave sa narodila divadelná a filmová herečka Soňa VALENTOVÁ (60. narodeniny).

6. 6. 1801 ► V maďarskom Veszpréme umrel posledný rektor Trnavskej univerzity Ludovít ČAPODI, rodák z Pečeňad (205. výročie).

6. 6. 1951 ► V Trnave umrel dlhoročný starosta mesta Juraj VYSKOČIL (55. výročie).

7. 6. 1931 ► V Bratislave sa narodil futbalista, kňaz a publicista Juraj KADLEC, bývalý hráč Spartaka Trnava, ktorý žije v Kanade; Čestný občan mesta Trnava (75. narodeniny).

9. 6. 1531 ► Kráľ FERDINAND I. vydal mandát, ktorým zakázal ostrihomskej kapitule požadovať od Trnavčanov zaplatenie desiatku za roky 1529 a 1530 (475. výročie).

9. 6. 1921 ► Trnava mala 17 492 obyvateľov (85. výročie).

11. 6. 1896 ► V Tekovskom Hrádku sa narodil akademický maliar a hudobník Jozef BALOGH, portrétista významných trnavských osobností, ktorý pôsobil od roku 1928 až do svojej smrti v Trnave (110. výročie).

14. 6. 1771 ► Na zasadnutí trnavského magistrátu bol prijatý za trnavského mešťana knihtlačiar Václav JELINEK, v tom čase zamestnanec univerzitnej tlačiarne (235. výročie).

14. 6. 1991 ► V Trnave zasadala akreditačná komisia, ktorá skúmala pripravenosť mesta na založenie univerzity, ktorá dnes nesie meno Trnavská univerzita (15. výročie).

18. 6. 1816 ► V Trnave sa narodil právnik, spisovateľ, prekladateľ a cestovateľ Ivan ZIMA-TÉLFY, univerzitný profesor v Budapešti, autor učebníc a encyklopédie klasickej filozofie (190. výročie).

21. 6. 1896 ► V Hrnčiarovciach sa narodil kňaz, pedagóg, spisovateľ a publicista Ján HLUBÍK, organizátor mládeže v Trnave na Kopánke, ktorému r. 1996 bolo udelené čestné občianstvo mesta Trnava in memoriam (110. výročie).

21. 6. 1901 ► V Trnave sa narodil spisovateľ pre deti a mládež, publicista, pedagóg a redaktor Fraňo SVOBODA (105. výročie).

23. 6. 1666 ► V Trnave vypukol veľký požiar, pri ktorom prišlo o život 16 obyvateľov a okrem dvoch ulíc mu padlo za obeť skoro celé mesto (340. výročie).

24. 6. 1531 ► V Trnave sa narodil básnik, lekár, prekladateľ a vydavateľ Ján SAMBUCUS, dvorný historik cisára Ferdinanda I. a jeden z najväčších stredo európskych humanistov (475. výročie).

26. 6. 1931 ► V Trnave sa uskutočnilo prvé verejné vystúpenie členov športového klubu AC Jánošík (75. výročie)

28. 6. 1911 ► V Krupine sa narodil hudobný skladateľ Anton CÍGER, ktorý pôsobil v Trnave ako učiteľ a dirigent spevokolu Bradlan (95. výročie).

28. 6. 1921 ► V Rakoviciach sa narodil biskup Peter DUBOVSKÝ, v rokoch 1991 – 99 predseda Spolku sv. Vojtecha v Trnave (85. narodeniny).

30. 6. 1621 ► V Trnave umrel krajiniský sudca a uhorský palatín Žigmund FORGÁČ, bojovník proti Turkom a hlavný kapitán hornouhorských vojsk (385. výročie).

P.R.

Trnavský Faust je prvý na Slovensku

Táto sezóna Divadla Jána Palárika sa nesie v znamení premiér inscenácií, ktoré sa v našich divadlách objavujú po prvýkrát. V polovici mája pripravil režisér Michal Babiak inscenáciu nemeckého romantického autora Johanna Wolfganga Goetheho Faust a Margaréta. Je to dielo, ktoré autor napísal v roku 1808, no pre európske divadlá ho „objavili“ až v polovici 19. storočia. Odvtedy dostalo v európskej dramatickej literatúre i divadelných naštudovaniach rôzne, najmä

postmoderné podoby. Nielen o koncepcii tejto inscenácie, ale aj o jej významových posunoch smerom k súčasnosti sme sa porozprával s režisérom inscenácie.

■ Divadlá sa vracajú ku klasike svetovej literatúry. Ako prišlo k vášmu návratu k tomuto divadelnému textu?

Zhodou okolností ide o slovenskú premiéru. Text sa u nás dostáva prvýkrát na javisko a my sme hrdí, že sa nám podarilo presadiť takýto husársky kúsok. Zároveň je smutné, že až zhruba dvestotridsať rokov po svojom vzniku dielo oživa na slovenských divadelných doskách. Keď som dostal tento preklad Milana Richtera, bol som nadšený. Dozvedel som sa až potom, že ho zhruba dvadsať rokov ponúkal po slovenských divadlách a nepodarilo sa ho zaradiť do niektorého z dramaturgických plánov. Text je aj po dramatickej stránke vynikajúci. Máme všetci akosi podvedome zafixované, že Faust – to je niečo ťažké a tragické. Je to pravda. V tomto Urfaustovi, teda ako akomsi protofaustovi, je všetko to, čo sa Goethe rozhodol dať do takzvaného veľkého Fausta. Na druhej strane je to dynamický a živý text. Goethe nemá problém so žánrovou čistotou, striedajú sa tu nálady, filozofické a groteskné scény. Pritom má všetko istý šmrnc romantického diela.

■ Ako ste posunuli tento divadelný text do dnešných podmienok a do podmienok inscenovania v Divadle Jána Palárika?

Keďže ide o prvé uvedenie na slovenských javiskách, tak sme sa rozhodli, že uvedenie bude také, aké ho napísal sám Goethe. Teda sme nevyčiarili ani riadok dramatického textu. Niečo obdobné ako Goethe, keď si spomínal na túto prvú verziu Fausta, poznamenal, že to napísal na papier a nevyčiaril ani verš, sme zamýšľali aj my. Na strane druhej sme v interpretačnej rovine kládli dôraz na niektoré situácie ako prvé stretnutie Fausta a Mefistofela, prológ v nebi a ďalšie podobne, ako to neskôr dramatik rozviedol v tzv. veľkom Faustovi, kde sú tieto situácie už „vyriešené“. Myslím, že práve tieto interpretačné prvky sú výbornou príležitosťou pre každého režiséra.

■ Čo si divák nájde v interpretačnom posune smerom k súčasnosti?

Podľa môjho názoru je málo klasických diel, ktoré by otvárali témy tak aktuálne ako sú v Urfaustovi. Problém, s ktorým zápasí naša civilizácia, je prítomný aj v Goetheho úvahách. Do akej miery my dokážeme uchopiť tento náš svet, to už závisí na každom z nás – od politických konfrontácií demokratického a nedemokratického sveta, nábo-

ženských problémov. Je tu pluralita názorov, prijímateľ má možnosť si vybrať z dvoch svetov a rozhodnúť sa pre ten, ktorý ho môže urobiť šťastným. Toto je zápas, ktorý má Faust – racionálny svet a svet duchov, teda ten iracionálny. Je to večné spytovanie sa každého človeka, či je tento svet skutočne ten pravý...

■ Pokiaľ ide o formálne zložky inscenácie, okolo vás sa vytvoril okruh stálych spolupracovníkov. Prizvali ste si osvedčený kolektív? Pri klasických hrách si divák mimovoľne predstavuje isté typy a naturel hercov známy z predchádzajúcich inscenácií...

Pri každej inscenácii je to istým spôsobom vyskúšané, od koho máte čo očakávať, a preto sa s nimi lepšie pracuje. Spolupracoval som preto s dramaturgičkou Mirkou Čibenkovou, scénografom Jánom Zavarským a kostýmovou výtvarníčkou Evou Farkašovou. Odborne spolupracoval na verši Peter Rúfus. Naopak, do inscenačného dialógu som prvýkrát vstúpil s Mariánom Vachom ako autorom scénickej hudby a piesní a choreografom Jozefom Dolinským mladším. Inscenácia je bohato obsadená. Juraj Nvota povedal, že ak je viac ako osem hercov na javisku, je to preňho hotová pohroma. V tejto inscenácii máme až sedemnášť účinkujúcich a jedného psa. Všetci herci sú internými hercami Trnavského divadla, čo je, myslím si, tiež dobrá kombinácia. Aj keď boli úvahy, aby sme do titulných úloh pozvali hercov z iných divadiel. Jednou zo špecifík inscenácie je, že Faust nie je starý a Mefisto ho omladí, ale Faust je v stredných rokoch, teda ideálna tragická postava. Preto bolo jednoduchšie, že sme sa nemuseli trápiť z viacerými „vydaniami“ Fausta, pokiaľ ide o herecké stvárnenie.

Martin JURČO, foto: Pavel Pecha

HUDOBNÉ LETO V ZÁHRADÁCH

Aj tento rok sa otvoria brány Západoslovenského múzea, aby do záhrad plných záhad, ktoré nasporilo listie minulej jesene a páperie tejto zimy, mohli vkližnúť múzy, pohliadit' všetky zmysly a ako prísť, tak i odísť ešte pred tichom jesene. Múzejné námestie i toto leto ožije hudbou, výtvarným umením, tancom i divadlom, a to nielen na TRNAVSKÝCH ZÁHRADNÝCH SLÁVNOSTIACH, ale i počas 15. ročníka DOBROFESTU, ktorého hlavná scéna sa presunie práve sem a TRNAVSKÉHO JAZZYka, ktorý tento rok oslaví svoje tretie narodeniny.

TRNAVSKÉ ZÁHRADNÉ SLÁVNOSTI 2006 7. – 9. júla

Hudobná stránka piatkového večera sa bude niesť v znamení legiend slovenskej hudobnej scény. Tých Trnavčanov, ktorý sa piatkový večer rozhodnú nezostať doma, odmenia svojou produkciou hudobné legendy takého formátu ako sú Prúdy s Pavlom Hammelom, Fermáta s legendárnym gitaristom Ferom Griglákcom, ale i trnavskí Blues Mother in Law a The Breakers, oslavujúci tohto roku štyridsiate výročie svojho vzniku.

Sobotný večer nazvaný tiež NOC V RIU bude už podľa názvu prezentovať dominantné prvky latinsko-americkej kultúry. V hudbe sa predstavia okrem iných Mango Molas a La3no Cubano, nebudú chýbať tanečné vystúpenia v horúcich rytmoch brazílskej samby, ktoré pred polnocou vystrieda netradičná disco-show.

Záverečný nedeľný večer venovaný tak ako minulý rok vážnej hudbe, bude akcentovať myšlienku kontinuity viacerých generácií interpretov vokálnej hudby.

Garantom tohto večera a vrcholovým predstaviteľom skoršej generácie vokálneho slovenského a svetového umenia bude vystúpenie PETRA DVORSKÉHO v spoloč-

nom koncerte s nastupujúcou generáciou spevákov, ktorých mená sú spojené s trnavským regiónom (Daniel Čapkovič, Lucia Duchoňová, Andrej Magula...).

TRNAVSKÝ JAZZYk 2006 4. – 6. augusta

Projekt TRNAVSKÝ JAZZYk 2006 otvorí po tretíkrát brány jazzovému umeniu v rámci slovenských jazzových festivalov. Leitmotívom piatkového večera, tak ako v predchádzajúcich ročníkoch, je navodenie kultúrneho ovzdušia prvej polovice 20. storočia. Lucia Lužinská & Alltime Jazz Trio, tradiční Traditional Club, Metropolitan Jazz prinesú návštevníkom festivalu svieži dixieland i swing.

Zaujímavosťou bude polnočný kinematograf počas všetkých troch dní, ktorý predstaví najznámejšie grotesky z éry nemého filmu, sprevádzané živým hudobným sprievodom v štýle ragtime.

Novšie prúdy a modifikácie tradičného jazzu predstavia v sobotu napr. kapely Takin' off Instrumental Tandem alebo Cuban Summer.

V nedeľu zavíta do Trnavy Peter Lipa so svojím novým programom Lipa Spieva Lasicu.

Predpokladáme, že sa na festival podarí pritiahnúť, tak ako to bolo na jeho prvom ročníku, nádherné autá z dôb, kedy jazz vládol svetu. -čav-

Predfestivalové dobroty alebo o Dobrofeste pred Dobrofestom

Jubilejný 15. ročník Dobrofestu privádza začiatkom júna do Trnavy opäť množstvo hudobníkov a spevákov z celého sveta. Budú to vyše štyri desiatky súborov z pätnástich krajín a štyroch svetadielov, ktoré počas štyroch festivalových dní vystúpia na pódiumoch v priestoroch záhrad Západoslovenského múzea, v synagóge, v Dome hudby Mikuláša Schneidera Trnavského, v Divadle Jána Palárika a na satelitných koncertoch v Dolnej Krupej a v Bojnjej.

Slávnostné otvorenie tohtoročného festivalu sa uskutoční v Západoslovenskom múzeu a bude spojené s vernisážou výstavy fotografií anglického gitaristu a speváka Davea Peabodyho. Výstava nesie názov Rezofonický svet (It's A Resophonic World) s podtitulom Hudobníci a ich rezofonické nástroje a jej pôvodnú tvár sme videli v Trnave už roku 1997. Jej autor, čínorodý a vitálny päťdesiatnik s neodmysliteľným klobúkom na hlave, ktorého British Blues Connection ocenila už niekoľkokrát titulom Akustický bluesman roka, sa v Trnave zoznámil so synom nebohého vynálezcu, vďaka ktorému sa fotografie neskôr dostali aj do USA, kde obohatené o niekoľko záberov z Dobrofestu boli súčasťou putovnej výstavy s názvom Loud and Clear: Resonator Guitars and Dopyera Brothers' Legacy To American Music a precestovali veľkú časť Spojených štátov. Inovovanú výstavu si budeme môcť pozrieť v Trnave až do 18. júna.

Na titul najvzdialenejšieho hosťa tohtoročného festivalu ašpiruje v tomto roku austrálsky bluesrockový gitarista a spevák Gwyn Ashton. No keďže si do Trnavy odskočí len zo svojho európskeho koncertného turné, najväčšiu vzdialenosť bude musieť kvôli návšteve Trnavy prekonať David Chen, ktorý priletí až z ďalekého Taiwanu, kde ako spevák a gitarista šéfuje skupine David Chen & the Muddy Basin' Ramblers.

Trnava je počas Dobrofestu už tradične miestom, kde sa stretávajú ľudia z celého sveta. V tomto roku sa tu stretnú dvaja hudobníci s rovnakým menom. Obaja sú Američania. Spevák a gitarista súboru Matching Ties Paul Stowe žije síce v Európe, ale pochádza zo Salt Lake City a dobrista Ferrell Stowe príde do Trnavy s Randy Kohrsom a jeho Resophonic Triom priamo z kolísky country music, z Nashville. Až po ich stretnutí na festivale sa ukáže, či sú len menovci, alebo majú aj nejaké spoločné rodinné korene.

Kanadskej huslistke a speváčke Beth Bartleyovej, ktorá príde do Trnavy so súborom Vox Violins, sa prednedávnom splnil veľký sen. Pri návšteve vynálezcovho syna v Pensylvánii sa jej dostali do rúk jediné zachované rezofonické husle skonštruované Johnom Dopyerom. Ich zvuk jej tak učaroval, že spolu so svojim partnerom Markom Cliffordom, ktorý si zasa požičal jedno z originálnych dopyerovských dobier, nahrala na nich nový album. Podľa domu v horách, kde syn Johna Dopyeru býval, ho nazvala In The Woods.

Americký výrobca rezofonických nástrojov Kurt Schoen bol v minulom roku atmosférou Dobrofestu tak nadšený, že pri stretnutí s primátorom mesta jednu zo svojich gitár venoval do Dvorany slávy dobra. Do Trnavy sa vráti aj v tomto roku. Nielenže tu chce predstaviť svoje nové gitary, ktoré majú veľmi zvláštny vzhľad, lebo na ich výrobu používa drevené škatule od cigár, ale aj svoj nový hudobný súbor Turbo Dudes. Založil ho špeciálne kvôli festivalu a okrem dánskeho gitaristu Mikaela Larsena bude v ňom hrať aj ďalší Američan, Sammy Sanchez z Los Angeles, ktorý je známy aj ako výrobca elektrických gitár. Sammy Sanchez sa momentálne stará o gitary Carlosa Santanu na jeho európskom koncertnom turné, z ktorého si na chvíľu odskočí do Trnavy, aby sa tu predstavil festivalovému publiku. A ktohovie, možno privedie zo sebou aj svojho bossa.

P.R.

Galéria chystá šieste trienále plagátu

Od 13. septembra do 10. decembra sa uskutoční už šiesty ročník verejnej neanonymnej medzinárodnej súťažnej prehliadky plagátov vydaných od februára 2003 do 15. marca 2006 – Trienále plagátu Trnava 2006.

Hlavným organizátorom podujatia je Galéria Jána Koniarka spoločne so Slovenským centrom dizajnu v Bratislave, Mestom Trnava, Vysokou školou výtvarných umení v Bratislave a občianskym združením POSTER. Záštitu nad podujatím prevzala Medzinárodná rada asociácií grafického dizajnu Icograda a Trnavský samosprávny kraj.

Na podujatí súťažia zúčastnení autori v dvoch kategóriách: A – Profesionálni autori – jednotlivci a kolektívy (súťažiaci o hlavnú Cenu Andyho Warhola), B – Študenti výtvarných škôl. Pre vysoký počet záujemcov bola uzávierka tohtoročného trienále preložená až na 15. apríla 2006.

Do 10. apríla sa do súťaže prihlásilo 476 autorov s 1507 plagátmi, z toho do A kategórie 283 autorov s 1017 plagátmi a do B kategórie 193 študentov so 490 plagátmi. Okrem Afriky sú zastúpené všetky kontinenty, najviac autorov – 96 – je z Poľska (v oboch kategóriách), nasleduje Taiwan (42) a Čína (39). Japonsko je tentoraz zastúpené slabšie („len“ 30 autorov). Slovákov je v oboch kategóriách prihlásených do súťaže 49. Prihlásili sa aj významní dizajnéri, ktorí sa pravidelne

zúčastňujú trienále – napr. Shigeo Fukuda (Japonsko), Tapani Aartoma (Fínsko), Lex Drewinski (Nemecko), David Tartakover (Izrael), Zdeněk Ziegler (ČR), Joao Machado (Portugalsko), Peter Pocs (Maďarsko), Pekka Loiri (Fínsko), Fang Chen (Čína, USA), Paulo Moretto (Brazília). Po prvýkrát sa do súťaže prihlásili autori z Gruzínska a Jordánska. Vysoká účasť je už tradične z východoázijských štátov – okrem spomínanej Číny, Taiwanu, Japonska aj z Južnej Kórey a Iránu. Najslabšia účasť je z niektorých postsocialistických krajín – Bulharsko, Rusko, Ukrajina, ktoré reprezentujú jeden – dvaja autori.

Presnejšie údaje budú známe po zasadnutí výberovej poroty, ktoré sa uskutoční v dňoch 4. – 5. mája v Kopplovom kaštieli. Podľa Štatútu Trienále plagátu Trnava 2006 je táto porota menovaná Organizačným výborom TPT 2006 a tvorí ju 9 odborníkov v oblasti grafického dizajnu (jeden je zo zahraničia): Radim Blaho, Jozef Dóka ml., Dana Doricová, Lubomír Longauer, Milan Mikula, Robert Paršo, Mária Rišková, Vladislav Rostoka, Marta Sylvestrová (ČR). Ďalšia, medzinárodná porota zostavená z piatich laureátov ceny Master's Eye Award – Jozef Dóka ml. (Trnava, SR), Alain Le Quernec (Francúzsko), Gertrud Nolte (Nemecko), Tadeusz Piechura (Poľsko), Jiří Šalamoun (ČR) – rozhodne o udelení cien počas prehliadky. Členovia tejto poroty sa nemôžu zúčastniť súťažnej prehliadky, preto medzi osobitné podujatia trienále patria výstavy členov poroty. Na zasadnutia poroty je pozvaný aj zástupca Medzinárodnej rady asociácií grafického dizajnu (Icograda) Veejay Archary (Južná Afrika), ktorý udelí jednému z tvorcov v A kategórii cenu Icograda.

-GJK-

Na návšteve v ateliéri Igora Balgavého

Hoci úžitkové umenie patrí medzi oblasti, ktoré najmä priaznivci tzv. vysokého umenia odsúvajú kdesi na okraj, možno povedať, že práve tento druh umeleckej tvorby je oveľa bližšie spojený s každodenným životom človeka. Jeho pozitívom je najmä to, že k nemu môžu mať blízko takmer všetky skupiny prijímateľov, teda aj bez odborného vzdelania. Úžitkové umenie – hrnčiarska tvorba – sa stala krédom života Igora Balgavého, ktorý v súčasnosti žije na Bukovej pri Trnave.

Aj keď korene rodiny boli na Záhorí, Igor sa narodil v Bratislave a krátko nato sa presťahovali na bratislavskú Kolibu. V jeho živote však zohrala významnú úlohu aj Trnava. Je spojená so životom umelcovho otca Miloša, ktorý mal v Trnave svoju keramikársku dielňu. „Podstata histórie nášho príchodu do Trnavy je veľmi

zdlháva a komplikovaná. V skratke možno povedať, že Trnava sľúbila otcovi ateliér, tak sa sem presťahoval. Zhodou okolností sa ten ateliér nepodarilo získať a vo

všetkom mnohokrát rozhodujú peniaze. Vyskytla sa možnosť kúpiť pozemok a otec si potom postavil dom s ateliérom sám,“ hovorí Igor Balgavý, ktorého Trnava čiastočne formovala aj ako umelca. „Trnava je veľmi zaujímavé mesto, človek sa však musí narodiť a vyrásť v Trnave, aby sa stal Trnavčanom, inak je len jej obyvateľom a ostáva akoby trochu izolovaný. Aj my sme žili v tomto meste v akejsi izolácii. Otec totiž nebol spoločenský typ, bol skôr človek, čo vedel sám dlho pracovať v ateliéri. Nekládol dôraz na spoločenský život, preto sme vyrástli mimo diania v meste. Som však rád, že Trnavčania aj teraz na otca radi spomínajú. V minulosti som to vnímal trochu inak, no myslím, že otec sa napokon aj tak stal Trnavčanom....“

So životom otca bola keramika nerozlučne spojená, syn Igor si však urobil aj akúsi profesionálnu „odbočku“ v podobe štúdia na Strojníckej fakulte Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave. „V mojom detstve bola keramika len dekorum, ale keď bolo potrebné rozhodnúť sa v živote, kam ísť, myslím, že som ani veľmi nerozmýšľal a šiel som rovno na Strednú školu umeleckého priemyslu v Bratislave. Na keramiku do Prahy ma však neprijali. Vysokú školu som si aj tak chcel urobiť a moje záujmy boli veľmi široké, preto som šiel na „strojárinu“. Nakoniec som vyštudoval zlievarstvo, čo bolo ku keramike najbližšie. Počas štúdia som realizoval otcove návrhy, ale už som pôsobil aj v Ústredí ľudovej a umeleckej výroby v Bratislave. SVŠT bola síce odbočkou, ale dala mi veľa, pretože vytvorila akési portfólio pre moju súčasnú tvorbu.“

V tom čase prišlo aj k odklonu od otcovej tvorby – no zároveň na ňu Igor nadviazal. „Moje celoživotné rozhodnutie padlo na hrnčiarsky kruh. Vyskúšal som si rôzne druhy materiálov z rôznych hrnčiarских stredísk i priemyselne vyrábanú hlinu. Každý z týchto materiálov mal určité vlastnosti, no žiadny nezodpovedal mojim požiadavkám. Potom som skúšal aj suroviny, z ktorých sa vyrábali a vzájomným miešaním týchto hlín som získal materiál, ktorý mi vyhovoval. Tak som sa dostal ku krásnej škále napríklad červených, oranžových až hnedých odtieňov, ktoré ma preniesli k tej tvorbe, čo robím dnes.“

Teraz, keď umelec našiel svoje umelecké zázemie na Bukovej, využíva špecifiká tohto prostredia. Tu nachádza aj spomínané hliny s farebnými odtieňmi, ktoré sú typické pre jeho tvorbu. „Neďaleko môjho domu je lom. V puklinách boli v minulosti nanesené íly, ktoré majú svoje špecifické keramické vlastnosti. Hneď ako som sa sem nasťahoval, som sa ich snažil využívať, a tento íl teraz primiešavam do základného materiálu. Takýto typ tvorby som nezachytil nielen na Slovensku, ale ani nikde inde. Ak keď moja tvorba vychádza z ľudovej hrnčiarскеj tvorby, farebná hlina sa v ľudovej hrnčiarine aplikuje pomocou kukačky, čo je špeciálny nástroj, ktorým sa tvoria vlnky či iné vzory. Moja práca je však založená na intarzii, na vkladaní hliny do materiálu ešte pred vytočením.“

Jediným problémom takéhoto typu tvorby je nezájum o ňu u nás – aspoň nie v takom rozsahu ako napríklad v Rakúsku. „Súčasná spotrebná spoločnosť dáva prednosť iným veciam. Umenie sa stalo niečím nie až tak žiadaným. V Rakúsku existujú na rôznych malých zámočkoch rôzne prezentačné dni, kde formou galerijnej výstavy prezentujú viacerí tvorcovia svoju produkciu úžitkového výtvarníctva. Myslím, že takéto niečo u nás chýba, aj keď máme priestory a je, myslím, aj dost výtvarníkov...“

Martin JURČO, foto: M. Hoferka

Trnavčan oživil tradíciu knižnej kultúry

Najkrajšie knihy Slovenska vychádzajú aj v trnavskom vydavateľstve

Poézia sa už niekoľko storočí spája s vínom – či už tematicky, alebo aj ako príležitosť na rozjímanie. Slávnosť poézie a vína sa začiatkom mája odohrala aj v Zrkadlovej sieni trnavského Divadla Jána Palárika. Prezentovali tam totiž novú knihu trnavského vydavateľstva Edition Ryba *Túžba je vták, čo nie je v tvojej sieti*. Sú to múdre a časom preverené štvorveršia perzského básnika Omara Chajjáma s citlivými ilustráciami Mareka Ormandíka. O tajomstvá prekladu sa podelil básnik Lubomír Feldek, zaspievala jeho dcéra Katarína a na indickom sitare improvizoval Laco Lučenič. Nový edičný počín relatívneho mladého vydavateľstva bol príležitosťou vyspovedať človeka, ktorý stojí v pozadí tohoto projektu – vydavateľa a Trnavčana Daniela Rybu (*na fotografii*).

■ Ako ste sa dostali k vydávaniu kníh? Mali ste už od mladosti vzťah k literatúre?

Sám pre seba si hovorím, že akosi „v protismere“ prechádzam celú cestu knihy k čitateľovi. Ako dieťa som bol vášnivý čitateľ. V študentských časoch som sa stal „pouličným“ kníhkupcom. Vtedy sa dalo fungovať tak, že ste sa dohodli s kníhkupectvom. Pre vtedajší štátny podnik Slovenská kniha som robil ambulantný predaj kníh. V predvianočnom čase som urobil väčší obrat ako menšie kníhkupectvo. Nasledovala práca v knižnej distribúcii. Takže moja cesta viedla od čítania, cez predávanie kníh až k ich vydávaniu. Možno sa neskôr dostanem aj k písaniu.

■ V ktorom období prišiel podnikateľský nápad s vydávaním kníh?

Vydávanie kníh na Slovensku, najmä menšinových žánrov, asi nie je klasickým podnikaním. To vám potvrdí každý vydavateľ dobrej literatúry... Bol som takmer jedno desaťročie mimo Slovenska. Práve v čase môjho návratu vznikol v Bratislave zaujímavý projekt menších slovenských vydavateľov, ktorý bol podporený grantom Holandského kráľovstva. Jeho cieľom bolo vybudovať nezávislú knižnú distribúciu. Menší nezávislí vydavatelia mali pocit, že už vedia sústrediť kapitál aj na vydanie „nekomerčnej“ knihy, ale od čias, kedy sa rozpadla centrálna distribúcia na Slovensku, je čoraz väčší problém dostať kvalitnú knihu k čitateľovi, napríklad aj do malého mestečka či na dedinu, kde nemajú dobré kníhkupectvo. Knižný klub, ktorý sme v rámci spomínaného projektu začali budovať, mal tento problém vyriešiť zásielkovým predajom. Tri roky som spoluvytváral podobu tejto distribúcie. Koncom roku 2002 som odtiaľ odišiel a rozhodol som sa vytvoriť vlastné vydavateľstvo.

■ Podľa čoho si vyberáte autorov a žánre, ktoré chcete vydávať?

Edition Ryba funguje asi podobne ako všetky menšie vydavateľstvá s výrazným profilom. Teda, že edičný program kopíruje osobné preferencie vydavateľa. Zaujímal som sa o poéziu, výtvarné umenie, psychológiu či filozofiu, takže som tieto okruhy chcel rozvinúť v edičnej činnosti vlastného vydavateľstva.“

■ Mnohí by sa možno čudovali, že ste sa rozhodli podnikáť v oblasti vydávania kníh a pritom ste sa zamerali na tie druhy literatúry, ktorá sa najmenej predáva, teda poéziu a profily výtvarných umelcov.

Už od začiatku som počítal, že to bude vydavateľstvo spojené s knižnou distribúciou. Pôvodne to však nebol výlučne takýto model. Predsa len distribúcia a vydavateľstvo sú akési dve nohy, na ktorých človek ľahšie stojí, ako keby sa mal spoľahnúť výlučne na existenciu z vydávania poézie a výtvarného umenia. Nijako sa nebránim sa tomu vydať bestseller, knihu vo veľkých nákladoch, aj môj vydavateľský názor sa vyvíja. Stojím si však za tým, že chceme vydávať aj poéziu a výtvarné umenie. A keďže slovenský trh je malý, stojí financovanie takéhoto typu knižnej kultúry na alternatívach. Napríklad ani jeden profil výtvarného umelca v edícii Malé monografie nebol pripravený s podporou Ministerstva kultúry SR alebo dajakého oficiálneho grantu. Vždy sme na to našli súkromný kapitál, mecenáša, alebo skôr obchodného partnera, ktorý bol ochotný odkúpiť časť drahého limitovaného vydania, napríklad aj ako exkluzívne darčeky pre obchodných partnerov. Vždy sa dá nájsť model, ktorý aj finančne náročnej knihe pomôže na svet.

■ Dnes keď príde na trh básnická zbierka, tak je úspech, že vôbec vyšla. Nepozerala sa napríklad na výtvarnú či typografickú stránku knihy. Často sú tieto knihy bez ilustrácií a v jednoduchom brožovanom obale. Vaše knihy sú takmer dokonalé – s ilustráciami vytvorenými špeciálne pre knihu, s vkusnou a netradičnou obálkou. Idete na to akýmsi perfekcionistickým štýlom...

V tomto asi jednoducho nemôžem prekročiť svoj tieň. Pre mňa bola kniha vždy aj krásnym artefaktom, rád som bral do rúk knihy, ktoré boli pekné aj z výtvarného hľadiska. Na Slovensku nie je veľa vydavateľov, ktorí by prioritne brali do úvahy výtvarnú podobu knihy. Tak sa mi zdalo, že je to istým spôsobom nevšednosť. Vydavateľ je skôr človek v pozadí, v popredí sú autori a ilustrátori. Mojou úlohou je dať dohromady tvorivý tím, inšpirovať ho, aby vznikla kniha do takejto podoby. Môj názor na to, ako má kniha vyzeráť, ma nevyhnutne priviedol k vynikajúcim slovenským typografom. Za šťastie považujem fakt, že dizajnéri zo štúdia vizuálnej komunikácie Pergamen, s ktorými si ľudsky aj pracovne absolútne rozumiem, sídli práve v Trnave.

■ Podľa čoho si vyberáte autorov? Ktoré prvky kladiete do popredia? Vlastný vkus, regionálny aspekt?

Dôvody na vydanie toho-ktorého autora sú rôzne. Ale pri každej knihe musím byť najprv sám presvedčený o jej výnimočnosti. Napríklad Erik Jakub Groch, ktorý otváral moju edíciu poézie dielom Druhá naivita, je sám niekdajší vynikajúci vydavateľ (Knižná dielňa Timotej). Je to básnik, ktorého som rád čítal, preto som bol rád, keď mi ponúkol rukopis. Pri Eve Luke zohrala úlohu osobná známosť, táto výnimočná poetka zároveň Trnavčanka, poznáme sa viac ako dve desaťročia. Regionálne hľadisko pre mňa nie je dôležité. Nie je to tak, že by som chcel vydávať len knihy trnavských autorov. Poteší ma, ak je dobrý básnik zároveň Trnavčan. Pri výtvarníkoch bol výber celkom iný. Väčšina autorov akosi prišla za mnou sama. Vydať monografiu Mareka Ormandíka však bolo mojím snom už dávno.

■ Máte aj spätné väzby, pokiaľ ide o doterajšie vydania kníh? Existujú napríklad súťaže o najkrajšie knihy...

Z desiatich kníh Edition Ryba bolo päť zaradených do kolekcie Najkrajšia kniha Slovenska. Ďalšie boli z tej istej edície, takže sa nemohli objaviť v súťaži. Vážim si tieto ocenenia, viem, že v porote sú významní výtvarníci a ľudia, ktorí sa knižnou kultúrou zaoberajú profesionálne. Nechcem, aby to znelo dehonestujúco, ale na Slovensku je pre vydavateľa, ktorému záleží na knižnom dizajne, akýmsi povinným cvikom prispieť do tejto kolekcie.

■ Hovorili sme o tom, že máte bytostný vzťah k Trnave. Ako dnes, po rokoch, vnímate toto mesto?

O Trnavčanoch je známe, že sú lokálpatrioti. Toho sa človek nezbaví, ak tu prežil roky detstva, zmaturoval tu, jednoducho, prežil tu časť života. Z Trnavčanov bolo vzťah k tomuto mestu vždy cítiť naďaleko. Ja sa k Trnave hlásim, aj keď posledných dva roky žijem v starorodičovskom dome na vidieku, v Pustých Úľanoch. Duchovným domicilom môjho vydavateľstva je Trnava, takže naďalej zostávam Trnavčanom.“

Martin JURČO, foto: Tomáš Köppl

Boh a príroda v poézii Evy Fordinálovej

V poslednej dobe si mnohí renomovaní básnici zvolili za miesto prezentácie svojich veršov Trnavu. Podľa ich vyjadrenia Trnava má veľmi vnímavých čitateľov a v mori poklesnutej kultúry dávajú prednosť skutočným hodnotám. Veľmi intenzívny vzťah k Trnave má aj rodáčka z Borského Mikuláša žijúca v Skalici, profesorka Trnavskej univerzity, Prof. PhDr. Eva Fordinálová, CSc. Koncom apríla sa v Spolku sv. Vojtecha uskutočnila prezentácia jej zatiaľ poslednej zbierky básní Nепrestanem Ťa hľadať, ktorá vyšla v roku 2005 vo vydavateľstve Lúč a Spolku sv. Vojtecha s finančnou podporou mesta Skalica. Na prezentácii z úst autorky zazneli aj dve básne z budúcej zbierky inšpirované Trnavou.

Prvá básnická zbierka Evy Fordinálovej Vôňa Záhoria je z roku 1997 a súbor reflexív Ranné zamyslenia z roku 2001. Je aj autorkou mnohých prác z oblasti literárnej histórie, publikuje v domácich a zahraničných vedeckých zborníkoch, literárnych časopisoch a novinách duchovného zamerania. Obzvlášť sa venuje osobnosti svojho rodáka z Borského Mikuláša, Jánovi Hollému.

Zbierka Nепrestanem Ťa hľadať má dve časti, Vzletné leto a Jesenná duša. Vôňa Záhoria z prvej autorkinej zbierky prenikla aj do nej. Čitateľ cíti vôňu lužných lesov, borovic, zrelej jarabiny, planej hrušky, sladký džús z hrozien a obdivuje aj krehkú čipku pavučín. *Aj breza sa chveje a vábi ju jasná nadoblačná krása.*

Jediná autorkina istota je Boh. Azda najkrajšie vyznanie Bohu je: *V Tebe je jadro všetkých piesní, / ako je v zrne všetok ďalší chlieb.*

Svojimi veršami sa modlí k Bohu a hľadá Boha. Jej hľadanie cesty k Najvyššiemu je plné pokory: *Až nájdeš moje meno v svojom notese / a vyvoláš ma odpovedať, Pane...* Lenže Boh si ju už dávno našiel, prostredníctvom múzy ju vrelo pobozkal na čelo a vložil jej do úst krásne poetické slová. Na dnešnú dobu sú veľmi výstižné verše: *Vôkol hláv nám krúžia zmysluprázdne reči / a vopred známe slová trúsia moji známí...*

Verše Evy Fordinálovej oslovia citlivého čitateľa, vyznávajúceho pravé hodnoty, padnú priamo do jeho srdca ako kvapka dažďa do vyprahnutej zemi. Spolu s ňou si prajme:

*Buď pri nás, Pane, keď sa vyberieme
hľadať tú správnu cestu!*

Margita KÁNIKOVÁ

Trnavský skladateľ európskeho formátu

Mikuláš Schneider Trnavský patrí medzi veľké osobnosti našej kultúry a zaujíma významné miesto v našej národnej hudobnej tvorbe cirkevnej a svetskej. V tomto roku si pripomíname 125. výročie jeho narodenia (24. mája 1881).

Jeho život a dielo sa viažu okrem študentských rokov v Budapešti, Viedni a Prahe na rodné mesto Trnavu, v ktorej dlhé roky pôsobil a ktorú tak veľmi miloval. V rokoch 1906 – 1907 pôsobil v Srbsku vo Veľkom Bečkereku ako zbormajster v srbskej pravoslávnej cirkvi. Neskôr odchádza na koncertné turné s českým koncertným spevákom Božom Umírovom. V roku 1909 nastúpil do Trnavy na miesto regenschoriho v Dóme sv. Mikuláša. Prvé roky účinkovania v Trnave nie sú dostatočne osvetlené, ale je známe, že komponoval veľa cirkevnej hudby a zameriaval sa na vedenie cirkevného hudobno-speváckeho zboru. V tej dobe vznikli veľké diela ako sú *Ecce sacerdos*, *offertórium* *Perfice gressus* *Missae Solemnis* a ďalšie. Neskôr sa dostala do rúk hudobnej verejnosti zbierka *Piesní Slzy a úsmevy*.

Po osamostatnení Československa bol menovaný za inšpektora pre hudobné školstvo na Slovensku a popritom vyučoval na učiteľskom ústave v Trnave a na trnavskom gymnáziu. Jeho život prebiehal pokojne, vždy však v intenzívnej práci. Komponoval pre chrám, mladých kandidátov učiteľstva, pre Spolok sv. Vojtecha, spevokol *Bradlan* a iné telesá. Po ukončení jeho najväčšieho diela – *Jednotného katolíckeho spevníka*, dokončil operetu *Bellarosa* a vydal zbierku *Pieseň o matke*.

Po oslobodení pokračoval vo svojej tvorivej aktivite v prospech národa, pre ktorý žil a pracoval. Zložil symfóniu *Spomienková*, za ktorú mu prezident republiky udelil titul národného umelca. Vytvoril orchestrálnu suitu *Keď sa pieseň rozozvučí* a napokon namiesto nôt načrtnol svoje spomienky trnavského skladateľa pod názvom *Úsmevy a slzy*.

Zomrel vo veku 77 rokov v Bratislave 28. mája 1958. Na čele chrámového zboru ako dirigent a regenschori stál 49 rokov. V roku 1998 mu bola udelená Cena mesta Trnava in memoriam za celoživotné dielo a stal sa nositeľom titulu *Trnavčan 20. storočia*. -lv-

Spomienka na Františka Richarda Osvalda

Koncom apríla si slovenská kultúrna verejnosť pripomenula 80. výročie smrti významného kňaza, publicistu, národného buditeľa a cirkevného hodnostára Františka Richarda Osvalda.

Narodil sa 3. októbra 1845 v obci Hodruša-Hámre. Ako osemnásťročný vstúpil do malého seminára v Ostrihome. Počas stredoškolských štúdií sa snažil chrániť slovenských bohoslovcov pred odnárodňovaním a pôsobil v literárnom krúžku slovenských ostrihomských teológov. Maturoval v Trnave, za kňaza bol vysvätený 25. júla 1869. Do roku 1880 bol farárom v Teplej pri Banskej Štiavnici, v roku 1916 bol vymenovaný za trnavského kanonika. Medzitým vydal viacero kníh a článkov s náboženským obsahom, 28 ročníkov časopisu *Kazateľňa* a redigoval a vydával časopis *Literárne listy*. V rokoch 1893, 1895 a 1900 vydal tri zväzky almanachu *Tovaryšstvo*. Bol aj predstaviteľom *Maticy slovenskej* a *Muzeálnej slovenskej spoločnosti* a združoval okolo seba ďalších slovenských vzdelancov. Po vzniku Česko-slovenskej republiky sa stal nositeľom vysokých cirkevných i svetských uznaní. Zomrel v Trnave 14. apríla 1926 vo veku 81 rokov.

Trnavčania si jeho pamiatku tradične uctili spolu s jeho rodákmi, medzi ktorými boli aj starosta obce a prednosta Obecného úradu Hodruša-Hámre a starostka i kňaz z obce Podhorie, kde Osvald istý čas pôsobil.

Hostí privítal na radnici primátor mesta Trnava Štefan Bošňák, ktorý pri tejto príležitosti zdôraznil potrebu uctiť si svojich vzácných rodákov. V kaplnke Spolku sv. Vojtecha sa na omši za bývalého správcu a čestného predsedu SSV Osvalda pri oltári stretli súčasný čestný predseda spolku J. E. Mons. Ján Orosch, pomocný biskup bratislavsko-trnavský, ktorý ako kňaz pôsobil aj v Hodruši-Hámroch a súčasný riaditeľ spolku Mons. Vendelín Pleva.

Spomienka pokračovala na starom cintoríne, kde tohto významného človeka výstižne prirovnala riaditeľka Západoslovenského múzea Daniela Čambálová k dvom stromom pri jeho hrobe. Smutná vrba predstavuje boj proti bezprávIU a množstvu ústrkov vládnej moci a mohutný topoľ nezlo mnú vôľu a lásku k Bohu a slovenskému národu.

Pri pomníku si spevom uctili Osvaldovu pamiatku tri generácie spevákov – deti zo Základnej školy z Námestia Slovenského učeného tovarišstva pod vedením D. Benciovej, spevácky zbor trnavských gymnázií Cantica nova, ktorý diriguje G. Kalapoš a ženský spevácky zbor z Hodruše-Hámrov so zbornajstrom A. Benešom. Čestnú stráž pri hrobe stáli mládenec a dievča z Podhoria v krásnych slovenských krojoch.

Spomienku organizovali Spolok sv. Vojtecha v Trnave, mesto Trnava, obec Hodruša-Hámre, Trnavský samosprávny kraj, Západoslovenské múzeum v Trnave a Miestny odbor Matice slovenskej v Trnave.

Margita KÁNIKOVÁ

Pramene na starej strategickej ceste

Ako naši chlapci víťazne tiahli a Nemci to museli vzdáť nielen v štyridsiatom piatom, ale aj v sedemdesiatom treťom

„Túto starú, sčasti asfaltovú cestu zo Škarbáku, ktorá vedie pod Zárubami a Veterlínom až pod zrúcaninu hradu Ostrý Kameň, dali vybudovať v roku 1944 Nemci, keď už tušili, že II. svetovú vojnu nevyhrajú...“, rozhovoril sa takmer osemdesiatpäťročný trnavský horolezec Bubo Nemeš, s ktorým som kráčal z Jahodníka starou strategickou cestou. (Mimochodom, vodič autobusu nechcel Bubovi v Trnave predať lístok pre penzistov za korunu, lebo vraj ešte nemôže mať sedemdesiat...).

Podľa rozprávania „starého chlapca“ Buba boli Záruby a Havranica prírodné pevnosti, ktoré mali zastaviť alebo aspoň spomaliť rýchly postup Červenej armády. Nemecké bunkre, guľometné hniezda a delá boli rozostavené v tejto časti Malých Karpát až po Naháč. „Na Havranici je jaskyňa. Keď sme po vojne do nej vošli, boli tam obrovské množstvá nabitých nemeckých Panzerfaust – pancierových pästí, mínometov a mín do nich. Účel, na ktorý boli pripravené, však nesplnili. Nemci čakali, že ‚Ivan‘ pôjde na nich tankami a inou ťažkou vojenskou technikou, ktorú budú zvrchu likvidovať. Namiesto ruských tankov sa tam však na jar 1945 objavili ako prvé ruské lietadlá Raty, po nich kozáci, a nemeckí vojaci tak mohli využiť ‚svoju‘ strategickú cestu iba na ústup, alebo lepšie povedané, útek,“ uškrnul sa Bubo. Vtedy som si spomenul, že tú celú nemeckú strategickú cestu zo Škarbáku po Ostrý Kameň vlastne dôverne poznám.

Bolo to na Škarbáku prvé sobotňajšie júnové ráno v roku 1973. Slnko pražilo ako blázon, vtáky kričali, sem – tam si aj nemiestne nadávali a príroda voňala. Už od skorého rána prúdili Škarbákom do malokarpatskej prírody výletníci, turisti, trampí, horolezci a iní reprezentanti slovenskej pospolitosti, aby sa v nádhernom lone dobrej matky prírody na chvíľu zrekreovali a nadýchali čerstvého slobodného vzduchu, ktorý – na počudovanie – prúdil práve zo smeru vtedy ešte prehnitého rakúskeho kapitalizmu.

Tento vzduch vtedy plnými dúškami dýchali aj ledva prebudení členovia hudobnej skupiny Pramene, ktorí hrávali na Škarbáku vo Vinárni Driny. Udalosti, ktoré sa krátko nato odohrali, boli do značnej miery ovplyvnené skutočnosťou, že celú noc oslavovali a ráno takmer všetci dostali otravu kyslíkom. Podnetom k oslave bol fakt, že gitarista Tónko Škreko kúpil za zdedených pätnásťtisíc československých korún „deduška automobila“ Aero 57 cabriolet zvaný cililin, ktorý bol na stráženom parkovisku na Škarbáku veľmi obdivovaný. Deň predtým Tónko testoval cabriolet prvýkrát v živote. Keď naložil „Prameniakov“ do auta, išli sa previezť po časti Malokarpatskej vínnej cesty. Hneď za Škarbákom sa Tónko musel rozhodnúť, či auto stojace na pravom okraji cesty predbehne alebo zastane, lebo z protismeru šlo auto tiež. Tónko ani brvou nepohol a začal predbiehať. Auto z protismeru začalo trúbiť a šofér, ktorý sa babral v motore stojaceho Moskviča, vypleštil oči, rozpažil a chrptom sa zdesene pritisol o karosériu. Tónko prešiel okolo neho tak tesne, že mu blatníkom zažehlil puky na nohaviciach a urobil mu z nich rúry. Nielen vodič Moskviča, ale aj Pramene si vydýchli a zrazu cítili, že lepší šofér na jazdu s cililin na tomto svete jednoducho nemôže existovať. Preto, keď ich o deň neskôr v sobotu, priotrávených kyslíkom, pozval Tónko na malý automobilový výlet do hôr, radostne nasadli a prihodili na zadné sedadlo auta aj gitaru.

Tónko už sedel za volantom, na hlave mal nemeckú leteckú čapicu z II. svetovej vojny aj s okuliarmi, bol naklonený dopredu a ústami napodobňoval zvuk motora. Vedľa neho si sadol bendžista Škobla v nekrčivom západnom obleku z Tuzexu, ktorý si už pár dní nevyzliekol, dozadu ku gitare si sadli Jožko Móric a ja. Volali sme aj harmonikára Miša, ktorý sa opaľoval na lúke, no ten len znechutene mávol nad lákavým výletom rukou.

Tónka nečakane odštartoval nejaký nevytriezvený exhibicionista, ktorý si na prudkom slnku vyzliekol aj dobovo aktuálne červené trenky a začal nimi mávať ako štartér Formule 1. Bolo to ako v rozprávke, keď sme sa takmer tridsiatkou rútili nádhernou prírodou po starej asfaltke. Že sa rútime, sme oznamovali ľuďom na ceste pred nami stláčaním ručnej trúby „fá, fá“. Žiadne tú, tú alebo iné hlúposti ako je to v súčasnosti. Ľudia sa nám pri „fá, fá“ vrtko vyhýbali, kývali nám a možno aj hrozili.

Okrem ľudí na ceste pred nami postávali na slnkom zaliatych lúčkach malé skupinky milovníkov prírody. Jednu z nich tvorili druhýkrát ženatý Bubo Nemeš so svojou budúcou trefou ženou a známym country kontrabasistom Piťom Oroszom. Bolo to smerom do kopca a napriek tomu, že bol Tónko v čapici a okuliaroch nahnutý nad volantom, auto šlo tak pomaly, že som si bez stresu stihol dohodnúť s Bubom hranie na budúcu sobotu. Keď bol kopec smerom dolu, dosahovala cililinka aj šesťdesiatku. Turisti ledva stačili z chodníka uskakovať a Tónko takmer zrazil unavené dievčatá z ilegálneho verejného domu v komplexe chatiek SZM Mládežník, ktoré si

vyšli do hôr načerpať energiu po ťažko odpracovanej noci. Potom bol ale zasa kopček smerom hore, a kým sme sa naň vyštverali, stihli sme sa porozprávať s trampmi osady „Túlaví psi“ (neboli to zvieratá, ale ľudia) – Šamanom, Matesom, Šokom, Marom a Atana Hú, ktorí práve driapali na zemi sa metajúcemu trampovi Lavákovi nohavice a košeľu, pretože akomak znehodnotil čerstvo uvarený guláš s úmyslom vychutnať si celý kotlík úplne sám.

Potom začal niekto z nás hrať na gitare pieseň „Dnes už je ráno, zbohem Montáno, chci ešte naposledy zříť svůj kraj, chci ještě zlíbat svý děvče, kamarádům říct gudbáj...“. To sme zasa boli na vrchu kopčeka a cililinka sa vliekla ako korytnačka. Keď sa kopček znova začal zvažovať dolu, autíčko sa už rozrušene chvelo takmer v šesťdesiatke, ale žiadny kopček hore, ktorý by nás spomalil, sa už pred nami neobjavoval. Leteli sme stále rýchlejšie. Po zhodnotení situácie som Tónka opatrne upozornil, aby brzdil.

„Už päť minút mám naplno zošliapnutý brzdo­vý pedál,“ nevzrušene ma informoval dopredu nahnutý Tónko. „Tak zatiahni ručnú brzdu,“ radil som, a autíčko medzitým stále zrýchľovalo. „Neviem, kde je,“ odvetil Tónko a iba zázrakom vybral zákrutu, za ktorou sa nad nami vpravo hore objavila majestátna zrúcanina Ostrého Kameňa. Pohľad to bol nádherný, ale pohľad na cestu bol v tej chvíli oveľa zaujímavejší. Na veľkých kovových „íčkach“ bola nejakých sto metrov pred nami cez zvažujúcu sa cestu natiahnutá obrovská kovová reťaz.

Napriek otrave kyslíkom mi začal mozog pracovať na plné obrátky. Vpravo od cesty hlboký jarček a za ním prikrý zráz. Tadiaľ to nešlo. Vľavo boli skaly a medzi nimi potôčik. Tiež na zabitie. Vtedy Škobla, ktorý zrejme tiež riešil rovnaký problém, objavne otvoril pravé dvere cililinky a začal brzdiť päťou pravej značkovej topánky. Zo zadného sedadla autíčka som kladné východisko zo situácie nevidel. Tak som sa prežehnal a vyskočil z Aerovky 57 na kamennú cestu.

Ani som sa nestihol presvedčiť, či ešte žijem, lebo moju pozornosť opäť upútalo autíčko, ktoré sa nikým neriadené neodvratne rútilo do záhuby. Keď narazilo do reťaze, tá sa šmykla po predných svetlách na kapotu, rozbila predné sklo a ako švihadlo preskočila dozadu, kde zlikvidovala gitaru práve na tom mieste, z ktorého som vyskočil. Auto sa rútilo ďalej a ktovie, ako ďaleko by to celé zašlo, keby jeho riadenie nefahalo doprava a pravé predné a zadné koleso by neostalo visieť v jarku. Potom sa ešte cililinka chvíľu súchala po podvozku, až napokon konečne nezastala. Rozhostilo sa ticho. Asi po minúte sa nad zadným sedadlom objavil nos Jožka Mórica. Keď som dokrival k autu, Škobla si práve v potôčiku vľavo začal chladiť nohu, ktorou sa pred chvíľou márne pokúšal zabrzdiť. Všetci boli trochu v šoku, ale v poriadku.

Auto sme vyteperili znova na cestu a chlapci si začali navzájom vyberať z vlasov úlomky predného lepeného skla. Vtedy prišiel k nám zo smeru od Bukovej trabant so značkou NDR a vystúpili z neho starý vodič s mladou slečnou. „Prepáčte,“ prihovorila sa nám slečna, „pán je Nemeč a pýta sa, či je možné prejsť autom aj ďalej. Rád by si vraj znova obzrel krajinu, kde pred niekoľkými desaťročiami nechal kus svojej mladosti.“ Škobla, ktorý si práve s prižmúreným okom sústredene prezeral v poludňajšom slnku kúsok skla vytiahnutý z vlasov, jej bez toho, aby na ňu pozrel, nevzrušene povedal: „Nemá šancu. Okrem nás tadiaľ nikto neprejde.“

Marián MRVA

Výber Trnavy štvrtý v Maďarsku, Kalokagatiu 2006 otvoria tanečníci v nedeľu 25. júna

■ **DRÁHOVÍ GOLFIGISTI O PRVOLIGOVÉ BODY** – Areál Slávie Trnava na Rybníkovej ulici bol dejiskom zmoknutého, tretieho kola prvej ligy v dráhovom golfe. Nepriazeň počasia zapríčinila skrátenie programu, namiesto ôsmich okruhov sa odohralo päť (viac ako polovica, takže výsledky sú platné). Poradie družstiev v 3. kole: 1. Trnava (662 úderov), 2. Prievidza (706), 3. Bratislava (710), 4. Brezno (711), 5. Žilina (833), 6. Košice (odstúpili). Jednotlivci – muži: 1. František Drgoň (Trnava, 121 úderov), 2. Ján Tolarovič (Olomouc, 122), 3. René Šimanský (Trnava, 124); ženy: 1. Erika Chikánová (132), 2. Veronika Meszárosová (obe Prievidza, 148), 3. Veronika Videnová (Trnava, 153); junióri: 1. Roman Viden (Trnava, 138), 2. Jakub Kalník (Bratislava, 154), 3. Radomír Struhár (Prievidza, 178); senióri: 1. Ivan Pätoprstý (131), 2. Michal Putnoki (obaja Trnava, 136), 3. Radoslav Ledník (Bratislava, 137). Napriek dlhotrvajúcemu dažďu prešli turnajovým krstom aj dvaja talentovaní junióri z domácej AŠK Slávia, Marcel Reisinger a Radovan Botík.

■ **TRNAVSKÁ ŠTAFETA ŠTVRTÁ V MAĎARSKU** – Už od roku 1994 sa behá v uliciach partnerského maďarského mesta Szombathely štafetový maratón štvorčlenných družstiev. Vyše 43 km dlhá trať viedla v uliciach tohto historického mesta. Každý člen štafety štyrikrát (s prestávkami) absolvoval približne 2,7 km. V Rigips-maratóne 2006 štartovalo 41 štafiet z Maďarska, Nemecka, Rumunska a SR. Naše družstvo patrilo v hlavnej kategórii medzi najmladšie. Kapitánom trnavského výberu bol 34-ročný skúsený vytrvalec Luboš Ferenc. Popri ňom dostali šancu traja mladí debutanti v týchto pretekoch: 19-ročný Peter Heretik (Školský atletický klub SPŠ, tréner Eduard Čordáš), 18-ročný Jozef Valášek (trénerka Oľga Mrvová) a 16-ročný Erik Švorčík (obaja AŠK Slávia, tréner Miroslav Kyrinovič). Absolútne poradie: 1. Školský športový klub Hunedoara (Rumunsko) 2:11:04 h, 2. Sipi Team Hegylakók 2:11:47, 3. Bt. Tudor Szombathely (obe štafety z Maďarska) 2:12:49, 4. Rigips Slovakia / Mesto Trnava 2:27:36. Tamojší mestský magistrát (prostredníctvom svojej Asociácie sesterských miest) venoval našej výprave počas celého pobytu všestrannú pozornosť.

■ **TANEČNÝ ŠPORT OTVORÍ KALOKAGATIU 2006** – Po úspešnom priebehu Grand Prix Tyrnavia v športových a spoločenských tancoch budú mať Trnavčania ďalšiu možnosť sledovať krásu, eleganciu a pôvab súťaženia na novej palubovke Mestskej športovej haly. Otváracou časťou medzinárodnej olympiády detí a mládeže Kalokagatia 2006 v Trnave totiž bude tanečný šport. Stane sa tak v nedeľu 25. júna o 10. h. Po celodennom maratóne, ktorý potrvá približne do 19. h, prídeme na rad pondelkový druhý deň, rovnako od 10. h. Podľa slov riaditeľa tanečného zápolenia Miroslava Balúna, priaznivcividia okolo 150 párov z Česka, Maďarska, Poľska (partnerského mesta Zabrze), Ukrajiny a SR. Ďalšie športové a kultúrne súťaže najväčšieho európskeho projektu v rámci detského olympizmu (medzi hlavných organizátorov Kalokagatie 2006 patrí aj mesto Trnava) dostanú priestor až do štvrtka 29. júna. Deň predtým vyhlásia v reprezentačných priestoroch mestskej radnice laureátov celoslovenskej školskej ceny fair-play.

■ **PESTRÁ JÚNOVÁ PONUKA** – Prvý víkend v tomto mesiaci bude patriť dvom významným podujatiam: Grand Prix Trnava športových strelcov v troch disciplínach – trap

125, skeet 125, oblúkové strelište 80 (Národné strelecké centrum v trnavskej lokalite Štrky) a majstrovstvám Slovenska mestských líg v kolkoch (Areál zdravia ŠK Trnava-Modranka). Penaltový kráľ 2006, masová súťaž v strieľaní pokutových kopov, sa začne v sobotu 3. 6. o 14. h (Štadión Antona Malatinského). Trnavská cyklistická liga pokračuje v júni štyrmi kolami: v stredu 7., 14., 21. a 28. (všetky o 17. h). Gym-festival Trnava 2006, najvýznamnejšie podujatie v športovej gymnastike v SR, pozve divákov 10. a 11. júna o 10. h (Mestská športová hala), súčasťou programu bude 38. ročník Pohára starobylej Trnavy, najstarších gymnastických pretekov na Slovensku. Tradičný Beh olympijského dňa osloví milovníkov dlhých tratí v pondelok 19. 6. (všetky kategórie). Jubilejný, 15. ročník Pohára primátora mesta Trnavy, futbalového turnaja mestských polícií a pracovníkov MsÚ (Břeclav, Hodonín, Trnava, Zabrze), má výkop vo štvrtok 22. 6. o 9.30 h (Areál zdravia ŠK Trnava-Modranka). Posledný júnový víkend je vyhradený pre medzinárodný futbalový turnaj žiakov ročníka narodenia 1991 (mestský areál FK Lokomotíva, sídlisko Družba). Podrobnejšie informácie o týchto i ďalších športových pozvánkach na jún záujemcom poskytne referát telesnej kultúry a športu MsÚ na Trhovej 3 (tel. 59 06 129).

Jaroslav LIESKOVSKÝ

Ďalšia najvyššia súťaž v našom meste

Významný športový počin zaznamenali členovia Bedmintonového klubu AŠK Slávia Trnava v nedávno skončenej sezóne 2005/2006. Po päťročnej prestávke, kedy pôsobili v II. slovenskej lige, sa prebojovali späť do najvyššej súťaže – do I. slovenskej ligy. Záverečný bodku za svojim celoročným úsilím dali na turnaji v Podunajských Biskupiciach.

Ten sa síce uskutočnil ešte 19. marca, no bolo treba si počkať na výsledky turnaja hraného na opačnom konci republiky. Po jeho skončení potom prišiel záverečný výsledok v podobe postupu, v ktorý už členovia bedmintonového oddielu trnavskej Slávie ani nedúfali. Prečo? Predseda oddielu a zároveň hrajúci tréner Jozef Rosina to charakterizoval slovami: „Vekový priemer družstva je neuveriteľných štyridsať a pol roka, čo asi hovorí dosť jasne. Nečakane však prišiel do nášho družstva nový bojový duch v podobe nemeckého hráča Detlefa Finka, ktorý začal v Trnave pracovať vo firme SACHS ZF. Podarilo sa nám vybaviť jeho hostovanie v klube a on sa stal skutočne platným hráčom. Svojim príkladom strhol aj ostatných k ešte serióznejšej príprave v tréningoch a k zvýšenej bojovnosti v zápasoch. On sám počas celého ročníka prehral iba dve dvojhrý a so spoluhráčom Tiborom Rackom dokonca dokázal vyhrať všetky štvorhrý. Bolo to samozrejme poznať, družstvo začalo podávať na turnajoch kvalitné výkony, čo sa prejavilo na výsledkoch a spolu s potrebnou troškou športového šťastia aj na postupe.“

Bedminton je síce známy šport, no skôr v podobe rekreačnej než súťažnej. Aj preto má v Trnave také zázemie, najmä ekonomické, o aké sa členovia klubu „vlastnoručne“ pričinia. Im to však, zdá sa, veľmi neprekáža. Ako sami vravia, našli si v tomto športe amaterizmus v tej najčistejšej podobe a tá im prináša radosť i uspokojenie. Teraz však už nielen zo športovania, ale aj z dosiahnutého výsledku. O úspech družstva sa pričinili hráčky Eva Lužáková, Marianna Kojšová, Jana Šimková, Zuzana Ormandyová a hráči Tibor Racko, Peter Stríž, Dušan Šimek, Detlef Fink a hrajúci tréner Jozef Rosina.

Eduard KRIŠTOFOVIČ

Trnava centrom mladých športovcov

Stane sa ním v záverečnom týždni mesiaca júna, konkrétne v dňoch 26. až 29. júna 2006. Počas týchto dní sa totiž uskutoční ďalší, v poradí siedmy ročník olympiády detí a mládeže s medzinárodnou účasťou, KALOKAGATIA 2006. Aj tentoraz bude predstavovať vyvrcholenie dvojrôčného úsilia o realizáciu programu uspokojovania mnohostranných záujmov detí a zároveň úsilia o budovanie ich pozitívneho životného štýlu.

„Som nadšený tým, čo som v Trnave videl a zažil. Ideál kalokagatie sa pred nami objavuje znova a znova, láka nás dosiahnuť ho. Vďaka nadšencom na Slovensku je myšlienka kalokagatie stále živá. ...V mládeži vidím budúcnosť, je treba sa jej venovať viac než doteraz. Vaša KALOKAGATIA má k tomu všetky predpoklady.“ Takto zhodnotil trnavskú olympiádu detí a mládeže dnešný predseda MOV Jacques Rogge počas návštevy Trnavy v roku 2000.

Treba povedať, že nie je žiadnou malou kópiou „veľkej“ olympiády. Je samostatným, svojským podujatím, ktorému pochopiteľne nechýba súťažný duch, ale ktoré mládeži ponúka čosi navyše. Od prvých krokov ich učí, že fyzické schopnosti sú dôležité iba vtedy, ak sa spájajú s morálnymi, ak telesná dokonalosť je spojená s duševnou krásou a ľudským dobrom. To je vlastne obsah pôvodnej starogréckej kalokagatie. Je potešiteľné, že s touto myšlienkou sa začalo práve v Trnave, a že tu sa vytvorili najvhodnejšie podmienky pre jej rozvoj, ktorý medzičasom prekročil aj hranice Slovenska. Na počiatku tohto úsilia bol aj Dr. Anton Javorka, v súčasnosti predseda jej organizačného výboru, čo bol dôvod, prečo práve on povie čo-to o tohtoročnej KALOKAGATII:

„Napriek snahe aj iných slovenských miest o jej organizovanie, sa vďaka porozumeniu samosprávy mesta Trnava toto najväčšie tohtoročné mládežnícke športovo-olympijské podujatie na Slovensku opätovne koná v našom slovenskom Ríme pod patronátom primátora Ing. Štefana Bošnáka. Na rozdiel od predchádzajúcich ročníkov sa slávnostné otvorenie so zapálením olympijského ohňa i vytýčením olympijskej zástavy uskutoční priamo v historickom centre na Trojičnom námestí v stredu 27. júna o 19.30 h. Samozrejme, že Trnavčania sú pozvaní aj na nasledujúci kultúrny program, ktorý završí ohňostroj. Samotné súťaže sa však začnú už v nedeľu 25. júna v Mestskej športovej hale športovým tancom aj za bohatej medzinárodnej účasti. Aj v ďalších súťažiach, v atletike, plávaní, futbale, volejbale, basketbale, hádzanej, vybíjanej, gymnastike, šachu, stolnom tenise, streľbe so vzduchovky a vo viacerých ukázkových – jagente, zápasníckej pasovačke, pozemnom hokeji, streetbale, tu uvidíme okrem našich slovenských športovcov tiež reprezentantov minimálne desiatich zahraničných krajín. A keď KALOKAGATIA, tak aj kultúrno-umelecké súťaže. Ich vyhodnotenie bude v stredu 28. mája v Západoslovenskom múzeu, kde budú prezentované výsledky snaženia mladých výtvarníkov, literátov, redaktorov školských časopisov, ba po prvý raz bude aj súťaž orátorov. Vyhodnotíme tiež školskú cenu fair play, čo by malo inšpirovať mladých športovcov k ďalším činom v duchu čistej hry. Uskutoční sa aj finále celoslovenskej vedomostnej súťaže organizovanej Slovenskou olympijskou akadémiou a celej olympiáde budú predchádzať Dni KALOKAGATIE na školách. Oblúbené kultúrno-spoločenské večery sa budú konať v priestoroch oddychového centra Relax na Rybníku. Trnava bude teda počas týchto olympijských dní plná mladých ľudí, plná aktivity, zrejme aj hudby, spevu a veselosti. Verím, že Trnavčania ukážu všetkým účastníkom svoju prajnú tvár i otvorenú náruč. Takže, stretneme sa na KALOKAGATII.“

Zaznamenal Edo KRIŠTOFOVIČ

Dni zdravia 2006 – 11. ročník

piatok 23. júna

♥ RADNICA

8.00 – 16.00 h RÚVZ – vyšetrenie cholesterolu a cukru z kvapky krvi odobratej z prsta na Reflotróne (nalačno), meranie tuku, vyšetrenie pre fajčiarov smokerlyzerom

8.00 – 16.00 h poradenské služby: životné prostredie, hygiena a výživa detí, choroby z povolania, infekčné ochorenia, proti drogám a proti fajčeniu

8.00 – 16.00 h – odber vzoriek vody a zeleniny

♥ TROJIČNÉ NÁMESTIE

09.00 – 17.00 h meranie cholesterolu, tuku a krvného tlaku firmou Comm, s. r. o. – Flóra

09.00 – 18.00 h prezentácia firiem, predaj výrobkov zdravej výživy

09.50 – 10.00 h informačný vstup moderátora

10.00 – 10.30 h program Kalokagatie

10.30 – 10.35 h vystúpenie mažoretiek

10.35 – 10.45 h Slávnostné otvorenie

10. ročníka Dní zdravia

10.45 – 10.50 h vystúpenie mažoretiek

10.50 – 12.00 h program Kalokagatie

16.00 – 16.30 h LATINIKO ŠOU (detský tanečný súbor Latiniko Bratislava)

16.30 – 16.45 h Karate klub Slovsport Trnava

16.45 – 16.55 h Športcentrum Pohoda

Trnava – Cvičenie Flexi-bar

17.00 – 17.15 h Centrum bojových športov

Trnava – Ukážka náviku bojových umení

17.15 – 17.35 h Tanečný klub Tyrnavia

– hip hop, break dance, show dance

17.35 – 17.45 h BC-Fit V jame 15 – brušné tance

♥ ZUŠ M. SCHNEIDERA TRNAVSKÉHO

13.00 – 18.00 h poradenské služby, meranie osteoporózy – MUDr. Elena Ďurišová

9.00 – 16.00 h – ukážky klasickej masáže, fyzikálnej terapie, liečebnej telesnej výchovy – študenti Strednej zdravotníckej školy v Trnave

♥ HLAVNÁ ULICA (pešia zóna)

09.00 – 16.00 h meranie krvného tlaku, zásady prvej pomoci

♥ STAROHÁJSKA ULICA PO TROJIČNÉ NÁMESTIE

Chodník plný zdravia – súťaž pre žiakov 2. a 4. ročníkov ZŠ (osem stanovišť)

♥ KATOLÍCKA JEDNOTA

10.00 – 14.00 h – študenti Strednej zdravotníckej školy – meranie tlaku

15.00 – 17.00 h – Niečo pre bacuľku

vizážistka,

ochutnávka nízkotučných jedál, poradenstvo,

predaj kníh – OZ Život a zdravie

ukážky fyzioterapie, cviky na odstraňovanie celulitídy – SZŠ Trnava

17.00 – 18.00 h – Znižovanie nadváhy pomocou psychoterapie

prednáška, PhDr. Denisa Demovičová – klinická psychologička a psychoterapeutka

sobota 24. júna

♥ TRNAVSKÁ RADNICA

08.00 – 12.00 h Regionálny úrad verejného zdravotníctva v Trnave – vyšetrenie cholesterolu a cukru z kvapky krvi odobratej z prsta na reflotróne, meranie tuku – vyšetrenie fajčiarov smokerlyzerom

08.00 – 12.00 h poradenské služby ako v piatok

♥ HLAVNÁ ULICA (pešia zóna)

08.00 – 11.00 h meranie krvného tlaku

♥ TROJIČNÉ NÁMESTIE

08.00 – 11.00 h Meranie cholesterolu, tuku a krvného tlaku firmou Comm, s. r. o. – Flóra

08.00 – 12.00 h prezentácia firiem, predaj výrobkov zdravej výživy

09.30 – 11.00 h Program

8. Slovenskej gymnastaedy

♥ ZUŠ M. SCHNEIDERA TRNAVSKÉHO

09.00 – 11.00 h – vyšetrenie denzitometrom – MUDr. Elena Ďurišová

09.00 – 11.30 h – ukážky klasickej masáže, fyzikálnej terapie

Varujúci nárast nadváhy a obezity

Nezdravá strava a nedostatočná telesná aktivita patria medzi prvoradé príčiny civilizačných ochorení, invalidity a predčasnej smrti. Zvýšený výskyt obezity alebo tučnosti v celej Európe je preto hlavným predmetom záujmu verejného zdravia.

Obezita postihuje deti aj dospelých a v súčasnej dobe sa stáva zdravotným problémom, ktorý nadobúda charakter epidémie. Okrem toho, že obezita spôsobuje ľuďom trápenie, mimoriadne dôležité sú hospodárske dôsledky jej zvýšeného výskytu.

Definícia nadváhy a obezity

Pri určovaní optimálnej hmotnosti musíme brať do úvahy okrem počtu kilogramov aj percentuálne zastúpenie telesného tuku. Pre nadváhu alebo obezitu je potrebné stanoviť resp. vyšetriť nasledovné parametre:

- ✓ BMI – index telesnej hmotnosti (hmotnosť v kg/výška v m²). Hodnota medzi 25 – 30 sa pokladá za nadváhu a hodnota nad 30 za obezitu.
- ✓ WHR – index centrálnej obezity (obvod pásu v cm/obvod bokov v cm). Pomer u mužov väčší ako 1 a u žien väčší ako 0,8 radí klientov do rizikovej skupiny.
- ✓ Percentuálne množstvo telesného tuku – u mužov nad 25 % a u žien nad 30 % je vysokým rizikom kardiovaskulárnych ochorení.

Kritéria nadváhy a obezity pre detskú populáciu sú oveľa prísnejšie ako u dospeljej populácie.

Priemerný výskyt nadváhy a obezity u dospeljej populácie v Slovenskej republike je: nadváha u 35 % a obezita u 16 %. Hodnota BMI a výskyt obezity zreteľne klesá z vyšším stupňom vzdelania a príjmu.

Príčiny nadváhy a obezity

Nadváha je príznak dlhodobej prevahy príjmu nad výdajom energie. Riziko nadváhy a obezity zvyšuje:

- ✓ Vysokoenergetická strava z vysokým obsahom cukru a tuku (prejedanie sa),
- ✓ nedostatočná telesná aktivita (sedavý spôsob života),
- ✓ psychosociálne faktory (nižšie vzdelanie a príjem, osamelosť, depresie a stres),
- ✓ genetické faktory (u detí obéznych rodičov je 3 – 8 krát väčšia pravdepodobnosť vzniku obezity),
- ✓ hormonálne vplyvy a lieky (znížená funkcia štítnej žľazy, gravidita, menopauza a iné).

Následky nadváhy a obezity

Nadváha a obezita je spojená so zvýšenou chorobnosťou a úmrtnosťou, so zníženým pocitom pohody a so sociálnou izoláciou. Negatívne ovplyvňuje látkovú premenu, podieľa sa na rozvoji diabetes mellitus 2. typu, aterosklerotických cievnych komplikáciách, malígnych nádoroch, krčových žilách, zvyšuje riziko osteoartrózy, ochorení pľúc a porúch spánku. Nepriaznivo zasahuje do intímneho života ženy a môže spôsobovať impotenciu u mužov. Obézni jednotlivci sú často šikanovaní a diskriminovaní v škole alebo na pracovisku. Trpia nízkym sebavedomím, depresiou až úzkosťou.

Za najúspešnejší prístup k liečbe obezity a následných civilizačných chorôb sa v súčasnosti vo svete považuje metóda postupnej, ale trvalej zmeny jedálneho lístka a zmena správania a myslenia v rátane začlenenia, či navrátenia pravidelného pohybu do života človeka.

Prevenca nadváhy a obezity

si vyžaduje integrovaný prístup, ktorý spája posudzovanie zdravého životného štýlu (zdravá výživa, stimulácia telesne aktívnejšieho spôsobu života, prevencia depresie a úzkosti) s činnosťami zameranými na riešenie sociálnych a ekonomických nerovností (zvyšovanie vzdelanosti a príjmov) a životného prostredia so záväzkom sledovať ciele zamerané na ochranu zdravia. Riešiť nadváhu a obezitu je preto dôležité nielen z hľadiska verejného zdravia, ale tiež pre znižovanie dlhodobých nákladov na zdravotnícke služby a stabilizovanie ekonomiky, aby občania do vysokého veku mohli viesť produktívny život.

*Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trnave
MUDr. Viliam DAMIN, vedúci odboru verejného zdravotníctva*

SÚŤAŽ: recepty zeleninových jedál II.

Kancelária Zdravé mesto Trnava v spolupráci s Fakultou zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity vyhlásili II. ročník súťaže: Recepty zeleninových jedál – Dni zdravia 2006

Cieľom súťaže je obohatiť jedálny lístok Trnavčanov o jedlá zo zeleniny a ovocia, pretože odborníci verejného zdravia nás upozorňujú, že naša spotreba ovocia a zeleniny je nedostatočná. V minuloročnom prvom úspešnom ročníku tejto súťaže zaslalo 16 účastníkov 21 receptov.

Výhercov súťaže vyhlásime na Dňoch zdravia a spolu s receptami uverejníme v našom časopise. Recepty zasielajte na adresu: *MUDr. B. Chmelík, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Trnavská univerzita, Univerzitné nám. 1, 918 43 Trnava (alebo mail: bchmelik@truni.sk)*, v termíne do 20. júna.

**Národná transfúzna služba SR Trnava v spolupráci s Mestom Trnava
a Územným spolkom Slovenského červeného kríža v Trnave organizujú**

SVETOVÝ DEŇ DARCOV KRVI

**14. júna na nádvorí radnice
od 8.00 do 11.30 h**

Urob krok k dospelosti

V tento deň budú vykonávané odbery krvi mimo pracoviska Národnej transfúznej služby SR. Podmienky darovania: Vek od 18 do 65 rokov, váha viac ako 50 kg.

Stravovanie večer pred odberom: diétna večera, ľahké raňajky, suché pečivo, veľa tekutín.

Okrem toho je tu pre vás Poradňa zdravia FLORA, kde si môžete zmerať cholesterol, tlak, ochutnať výrobky značky FLORA a iné.

Zborník Ochrana života VI

Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity vydala zborník prednášok z konferencie s medzinárodnou účasťou Ochrana života VI. Konferencia bola orientovaná na tému Novosti v ochrane života od počatia.

Z obsahu v zborníku upozorňujeme na príspevky Filozofická a teologická interpretácia fenomenality počiatku ľudského života (doc. Mráz); Porozumenie osoby človeka ako základné východisko pre ochranu počatého života (doc. Gálik); Kedy vzniká ľudský život? – Odpoveď biologa (prof. Svoboda); Počátky duševného života dieťaťa pred narodením (doc. R. Smahel); Prenatálna komunikácia v procese utvárania vnútro maternicovej väzby (Mgr. Matulníková); Embryonálne kmenové bunky – problémy etické a legislatívny (prof. Šípr, MUDr. Šíprová); Etické aspekty terapeutického klonovania (prof. Kopecký); Bioetické výzvy v Európskej únii (MUDr. Mikolášik); Poradenstvo rodine v procese prípravy na náhradné rodičovstvo (doc. Schavel). V závere je uvedené vyhlásenie účastníkov konferencie.

Tohtoročná konferencia Ochrana života VII. na tému Kultúra života – odkaz Jána Pavla II. pre hnutie ochrany života sa bude konať v Inštitúte Krista Veľkňaza v Žakovciach (pri Poprade) v dňoch 21. a 22. septembra.

Kontaktná adresa: prof. MUDr. Bohumil Chmelík, Ph.D.

Trnavská univerzita

Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce

mail: bchmelik@truni.sk

tel.: 033 / 59 39 403, 0903 266 065

SÚŤAŽ O NAJKRAJŠÍ BALKÓN A PREDZÁHRADKU

Skráňovaním životného prostredia obohacujeme nielen seba, ale aj iných

Komisia životného prostredia a prírodných hodnôt vyhlasuje súťaž pre obyvateľov mesta Trnava o najkrajšiu kvetinovú výzdobu balkóna a o najkrajšie upravenú predzáhradku.

Podmienky súťaže:

Každý, kto sa chce súťaže zúčastniť, musí poslať fotografiu alebo opísať objekt, ktorý prihlasuje. Prihlášku aj s menom a adresou súťažiacemu treba poslať najneskôr do 15. októbra na adresu:

*Mestský úrad v Trnave
odbor životného prostredia
Trhová 3
917 00 Trnava*

Komisia životného prostredia a prírodných hodnôt vyhodnotí súťažné návrhy a určí poradie v oboch súťažiach do 31. októbra. Víťazi súťaže budú odmenení sumou 4 000 korún, druhí v poradí získajú odmenu 3 000 korún a tretí 2 000 korún.

Komisia si vyhradzuje právo niektorú z cien neudelieť. V prípade udelenia ceny sa výherca zaväzuje dať súhlas na propagáciu odmeneného objektu v miestnych komunikačných prostriedkoch.

Dúhový dvor 2006 23. A 24. JÚNA PRED RADNICOU A NA HLAVNEJ ULICI

Prvé predajno-prezentačné trhy výrobkov špeciálnych škôl, zariadení sociálnych služieb a chránených dielní v rámci Dní zdravia

Hlavnou myšlienkou podujatia je dať príležitosť zdravotne postihnutým spoluobčanom, ktorí sa aj napriek svojmu handicapu venujú ručným umeleckým prácam, prezentovať svoje výrobky a zároveň ich predajom získať finančné prostriedky potrebné pre ich činnosť. Súčasťou trhov bude aj zaujímavý kultúrny program.

Otvorenie kostolov od mája do septembra

DÓM SV. MIKULÁŠA máj – jún

Po – Pi: 9.00 – 12.00 h, 13.00 – 15.00 h
Ne: 14.00 – 17.00 h

Júl - August

Po – Pi: 9.00 – 12.00 h, 14.00 – 17.00 h
Ne: 14.00 – 17.00 h

KATEDRÁLA SV. JÁNA KRSTITEĽA

Po – Pi: 9.00 – 12.00 h, 14.00 – 17.00 h
So - Ne: 14.00 – 17.00 h

KOSTOL SV. JAKUBA – FRANTIŠKÁNSKY

Po: 10.00 – 12.00 h, 13.00 – 16.00 h
Ut., St., Št.: 8.00 – 12.00 h, 13.00 – 16.00 h
Pi: 10.00 – 12.00 h, 13.00 – 16.00 h
So: 8.00 – 12.00 h

KOSTOL NAJSV. TROJICE – JEZUITSKÝ

Po - Ne: 8.00 - 17.00 h

KOSTOL SV. ANNY – URŠULÍNSKY

Po – Pi: 8.00 – 12.00 h, 13.00 – 17.00 h
So: 8.00 – 12.00 h, 14.00 – 17.00 h

KOSTOL SV. JOZEFA – PAULÍNSKY

Po – Št.: 10.00 – 12.00 h, 14.00 – 17.00 h
So: 10.00 – 12.00 h, 14.00 – 17.00 h
Ne: 14.00 – 17.00 h

KOSTOL SV. HELENY

Po – Pi: 10.00 – 12.00 h, 14.00 – 17.00 h
So – Ne: 14.00 – 17.00 h

EVANJELICKÝ KOSTOL A.V.

Po – Pi: 10.00 – 12.00 h, 14.00 – 17.00 h
So – Ne: 14.00 – 17.00 h

Podujatia v trnavskom Artfore

1. júna 2006 o 18.30 h

Koncert Zuzany Homolovej a Samka Smetanu

Zuzana Homolová patrí k najvýznamnejším slovenským pesničkárom. Jej tvorba sa vyznačuje lyrickosťou, poetickosťou, silnými väzbami s domácou folklórnou tradíciou, s dôrazom na interpretačnú subtilnosť.

12. júna o 18.00 h

Beseda na tému Rok 1968

O historických i nehistorických udalostiach a knihe s názvom 1968 sa bude zhovárať Zuzana Belková so svojimi hosťami – filozofom Miroslavom Marcellim, spisovateľom Kornelom Földvárom a výtvarníkom a spisovateľom Ivanom Popovičom.

13. júna o 18.00 h

Boris Filan predstaví nový román Wewerka

Boris Filan je známy slovenský textár, dramaturg, scenárista, moderátor a cestovateľ.

14. júna o 18.00 h

Beseda na tému Architektúra na Slovensku. Zhovárať sa budú Henrieta Moravčíková a Magdaléna Kvasnicová.

15. júna o 18.00 h

Artforum privíta jedného z najznámejších českých ilustrátorov, karikaturistov a grafikov Jiřího Slívu. Rozprávať sa bude o novej knihe kresieb, litografií, leptov a olejov In vino a láske k vínu.

*Artforum, Štefánikova 5, tel.: 033 5341262,
e-mail: stefanikova@artforum.sk*

Západoslovenské múzeum jún 2006

■ hlavná budova, Múzejné námestie 3 expozície:

Archeológia, Gotická Trnava, História mesta, Ázijské umenie, Kampanologická expozícia, Oratórium, Ľudová hrnčína, Ľudový odev západného Slovenska

výstavy:

DAVE PEABODY

Fotografie z uplynulých ročníkov Dobrofestu od amerického hudobníka a fotografa

vernisaž vo štvrtok 1. júna o 17.00 h, výstava potrvá do 18. júna

KALOKAGATIA 2006

Výstava detskej výtvarnej tvorby z celoslovenskej súťaže

organizuje Kalokagatia CVČ

od 19. júna do 31. augusta

vernisaž s odovzdaním cien víťazom 28. júna o 10.00 h

SALÓN 2006

Výstava Združenia výtvarných umelcov Západného Slovenska

vernisaž vo štvrtok 22. júna 2006 o 16.00 h do 7. septembra

ZOSTALI IBA OBRÁZKY...

Výstava fotografií zbierkových predmetov zmiznutých po krádeži v roku 2004

do 15. júna

IVONA ŽIRKOVÁ – OBRAZY

výstava veľkorozmerných olejomalieb mladej autorky

do 18. júna

ZBIERKOVÝ PREDMET MESIACA

Výroba textilu v praveku

z archeologických zbierok múzea

podujatia:

LITERÁRNY KLUB – stretnutie

29. júna o 17.00 h v hlavnej budove

DOBROFEST – TRNAVA 2006

1. – 4. júna v záhradách

Západoslovenského múzea

počas Dobrofestu bude expozícia Dvorana slávy DOBRA v Dome hudby otvorená:

štvrtok 1. 6. od 9.00 do 17.00 h

piatok 2. 6. od 9.00 do 18.00 h

sobota 3. 6. od 11.00 do 18.00 h

nedeľa 4. 6. od 11.00 do 17.00 h

■ DOM HUDBY

M. SCHNEIDERA TRNAVSKÉHO

expozície:

Pamätná izba Mikuláša Schneidera Trnavského, Dejiny cirkevného hudobného spolku, Dvorana slávy dobra

■ Múzeum knižnej kultúry

Oláhov seminár

výstavy:

AJ KEĎ SA VŠETKO MINIE, MY NIE

KUCHYŇA VČERA A DNES

výstava spojená s cyklom tvorivých dielni pre deti

tel. 033/5512913, 033/ 5512 911, e-mail: zsmuzeum@zupa-tt.sk

Galéria Jána Koniarka

■ Kopplov kaštieľ, Zelený krížek 3

SUPERNOVA

Usporiadali: Galéria Jána Koniarka v Trnave a British Council v Bratislave
kurátor: Caroline Douglas (Veľká Británia)
do 2. júla

■ Synagóga – Centrum súčasného umenia

Thomas Lail: Protí vetru

kurátorka: Viera Levitt
do 2. júla

Kalokagatia – Centrum voľného času

■ MESTSKÉ TÁBORY

ALEBO LETO S KALOKAGATIOU

Chcete, aby vaše dieťa prežilo prázdniny bez nudy a zaujímavo? Prihláste ho v priebehu júna na niektorý z päťdňových turnusov, ktoré sa uskutočnia v termínoch 10. až 14. júla, 17. až 20. júla, 24. až 28. júla, 31. júla až 4. augusta, 7. až 11. augusta, 14. až 18. augusta, 21. až 25. augusta. Pre deti sú pripravené zábavné súťaže, výlety do Malých Karpát, Piešťan a Bratislavy.

■ Cesta rozprávkovým lesom

sa uskutoční 4. júna 2006 o 15.00 h v Kamenom mlyne. Pre deti i dospelých sú pripravené stretnutia s rozprávkovými bytosťami.

■ Miniplayback show

pre žiakov 1. až 9. ročníka ZŠ a osemročných gymnázií

6. júna 2006 o 11.00 h v Kalokagatii – CVČ na Streleckej ulici

■ Výstava kaktusov

9. až 11. júna od 10.00 h v záhrade Kalokagatie – CVČ na Streleckej ulici

■ Internetová miestnosť

Každý štvrtok od 13.00 do 16.00 h.

■ Okresná súťaž

v speve populárnej piesne

pre žiakov základných škôl a osemročných gymnázií, 13. júna o 12.00 h v Kalokagatii – CVČ na Streleckej ulici

■ Mama klub

Každý pondelok, utorok a štvrtok od 8.30 do 11.30 h v Kalokagatii – CVČ na Limbovej ulici

■ Prázdninový futbalový turnaj uličných družstiev

10. júla o 10.00 h na ihrisku pri VÚB

Ak rád hráš futbal, vytvor družstvo (malý futbal), odovzdaj súpisiku s menami hráčov do Kalokagatie – CVČ a čakaj na ďalšie pokyny.

■ Internet pre nezamestnaných a dôchodcov

Každý utorok a štvrtok od 8.00 h do 12.00 h.

Informácie: Kalokagatia – Centrum voľného času, Strelecká 1, kalokagatia@post.sk, cvc.trnava.sk, tel. 55 111 93

Divadlo Jána Palárika

veľká sála

1. štvrtok 10.00 h ■ **HLADNÝ OBOR**
20.00 h ■ **DOBROFEST – TRNAVA 2006**
otvárací koncert
2. piatok 10.00 h ■ **PINOCCHIO**
3. sobota 16.30 a 19.30 h ■ **DESATORO**
Radošinské naivné divadlo
7. streda 10.00 h ■ **TERASA**
19.00 h ■ **UČENÉ ŽENY**
8. štvrtok 10.00 h ■ **PEKIELKO A ANJELINKA**
19.00 h ■ **FALOŠNÉ DÔVERNOSTI**
9. piatok 10.00 h ■ **HLADNÝ OBOR**
13. utorok 19.00 h ■ **FAUST A MARGARÉTA**
14. streda 10.00 h ■ **PINOCCHIO**
- 19.00 h ■ **MANŽELSKÉ HRY**
15. štvrtok 14.00 h ■ **PEKIELKO A ANJELINKA**

19. pondelok 10.00 a 14.00 h ■ **BUDKÁČIK A DUBKÁČIK**
21. streda 10.00 h ■ **PADAJÚCE HVIEZDY**
22. štvrtok 19.00 h ■ **VŠETKO O ŽENÁCH**
23. piatok 10.00 h ■ **DROTÁR**
26. pondelok 19.00 h ■ **DEREŠ**
28. streda 10.00 h ■ **FAUST A MARGARÉTA**

štúdio

6. utorok 10.00 h ■ **PLEŠATÁ SPEVÁČKA**
10. sobota 19.00 h ■ **MOTOREST**
alebo Robia to všetci
15. štvrtok 10.00 h ■ **BÁSNIK A ŽENA**
20. utorok 19.00 h ■ **PLEŠATÁ SPEVÁČKA**
22. štvrtok 10.00 h ■ **BÁSNIK A ŽENA**
27. utorok 19.00 h ■ **MOTOREST**
alebo Robia to všetci

Júnové koncerty

♪ 9. júna o 18.00 h

Aula STU na Bottovej ulici
CANTICA NOVA

Výročný koncert speváckeho zboru gymnázií mesta Trnava
zbormajster Gabriel Kalapoš
moderuje Rasto Žitný

Koncert je spojený s rozlúčkou s maturantmi zboru, ktorý sa pri tejto príležitosti predstaví s celou šírkou svojho repertoáru počnúc gregoriánskymi chorálmi cez skladby renesancie, baroka, klasicizmu, romantizmu,

úpravy ľudových piesní rôznych národov až po kompozície autorov 20. storočia a originálne černošské spirituály.

♪ 9. júna o 20.00 h

Na mlyne pri Hrnčiarovciach
RENÉ LACKO & DOWNTOWN Band
po stopách Jimi Hendrixa

♪ 25. júna o 18.00 h

Galéria Jána Koniarka
Kopplov kaštieľ
KONCERT VOKÁLNEJ SKUPINY KRUIH

Building na Rybníkovej vás pozýva

6. júna o 19.30 h **ENEAGRAM – Mierotvorca**

Záverčná prednáška PhD. D. Jauru z cyklu Poznaj sám seba s diskusiou. Vstup voľný. Touto prednáškou sa s vami na krátky čas lúčime (skúškové obdobie a letné prázdniny). Opäť sa uvidíme v októbri. Ďakujeme vám za návštevy našich programov a prajeme pekné leto.

Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave

1. júna o 16.00 h

ZUZANA HOMOLOVÁ A DETI

Výtvarná tvorivá dielňa v spolupráci s Artforum Trnava
oddelenie pre deti KJF v Trnave, Rázusova 1

2. júna o 15.00 h, 3. júna o 14.00 h

FACE TO FACE

Stretnutia s hosťami Dobrofestu Trnava 2006
hudobné oddelenie, Ul. M. Schneidera Trnavského 5

6. júna o 10.00 h

Mapa

Prezentácia novej knihy za účasti autora pátra Gabriela a ilustrátora Juraja Martišku
oddelenie pre deti

16. júna o 16.00 h

UMELCI DEŤOM

Hostia Igor Adamec a Martin Vanek
Detský domov OPORA Pečeňady

20. júna o 9.00 h

Hľadá sa Kráľ čitateľov

Knižnice Juraja Fándlyho v Trnave

Finálová súťaž pre deti v spolupráci s Mesom Trnava
kino Hviezda

28. júna o 17.30 h

Jozef Herz

Personálna bibliografia. Prezentácia publikácie za účasti autora Branislava Matoška a jubilanta – šesťdesiatnika Jozefa Herza. Knihu vydala Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave s finančným príspevom mesta Trnava.

čítareň KJF v Trnave, Rázusova 1

Program kina Hviezda – jún 2006

01. 06. ■ ZLOMENÉ KVETY
17.30 a 19.30 h
02. – 05. 06. ■ GEJŠA
17.30 a 20.00 h
06. 06. ■ MOJ NIKIFOR
17.30 a 19.30 h
07. 06. ■ FILMOVÝ KLUB
08. – 13. 06. ■ MISSION: IMPOSSIBLE III
17.30 a 19.45 hod.
09. – 13. 06. ■ DOBA ĽADOVÁ 2
15.30 h, 10. a 11. 6. aj o 13.30 h
14. 06. ■ FILMOVÝ KLUB
15. – 18. 06. ■ SYRIANA
17.30 a 19.45 h
19. – 20. 06. ■ UNIVERZÁLNA
UPRATOVAČKA
17.30 a 19.30 h
21. 06. FILMOVÝ KLUB
22. – 25. 06. ■ OBCHODNÍK SO SMRŤOU
17.30 a 19.45 h
26. – 27. 06. ■ PÝCHA A PREDISUDOK
17.30 a 19.45 h
28. 06. ■ FILMOVÝ KLUB
29. 6. – 2. 7. ■ HOOLIGANS
17.30 a 19.30 h

DETSKÉ PREDSTAVENIA

v sobotu a v nedeľu 13.30 a 15.30 h

03. – 04. 06. ■ BOLEK A LOLEK
NA DIVOKOM ZÁPADE
10. – 11. 06. ■ DOBA ĽADOVÁ – 2
17. – 18. 06. ■ O MAŠKTRNOM
MEDVEDÍKOVI
24. – 25. 06. ■ PRÍBEHY PRE DETI

FILMOVÝ KLUB – NAKO TRNAVA

Filmový klub premieta v kine Hviezda !!!

*Staň sa členom Filmového klubu NAKO
a využívaj klubové zľavy. Cena členského*

*preukazu na rok 2006 je iba 70 Sk. Preukaz
sa dá zakúpiť v pokladni kina Hviezda,
Paulínska 1. Trnava a možno ho využiť aj
na niektoré neklubové filmy.*

07. 06. ■ BOŽÍ ZÁSAH, 18.00 h
07. 06. ■ VZPOMÍNKY A VZPOMÍNANÍ
20.00 h
14. 06. ■ BLAŽENÉ BYTOSTI, 18.00 h
14. 06. ■ RÁNO V BENÁTKACH, 20.00 h
21. 06. ■ PANNA ZÁZRAČNICA, 18.00 h
21. 06. ■ SMRŤ V BENÁTKACH, 20.00 h
28. 06. ■ SWING, 18.00 h
28. 06. ■ ČIERNA MAČKA,
BIELY KOCÚR, 20.00 h

PRÍRODNÉ KINO

*Začiatok predstavení o 21.30 h. V prípade
nepriaznivého počasia premietame v kine
Hviezda so začiatkom predstavenia o 21.35 h*

01. 06. ■ KING KONG
02. – 04. 06. ■ RAFTÁCI
05. – 06. 06. ■ EXPERTI
07. – 08. 06. ■ A ČO AK JE TO PRAVDA?
09. – 10. 06. ■ PRVÝ PO BOHU
11. – 12. 06. ■ MISSION: IMPOSSIBLE III
13. – 14. 06. ■ FIREWALL
15. – 16. 06. ■ NOČNÝ LET
17. – 18. 06. ■ SYRIANA
19. – 20. 06. ■ DIABOLSKÁ SVOKRA
21. – 22. 06. ■ DO BLBA!
23. – 25. 06. ■ V AKO VENDETA
26. – 27. 06. ■ MÚZEUM VOSKOVÝCH
FIGURÍN
28. 06. ■ ELIZABETHTOWN
29. – 30. 06. ■ HOOLIGANS

Program kina na teletexte MTT str. 401

1. júna od 9:00 do 17:00 h na Trojičnom námestí DEŇ DOBROVOLNÍKOV

Najväčšia prezentačná akcia detských a
mládežníckych organizácií v roku. Pre

deti bude pripravené množstvo zábavy
a atrakcií.

1. júna o 14.00 h

DEŇ DETÍ

v trnavských detských domovoch

**25. júna o 18.00 h
Bernolákov sad**

**SILVANKA
z Brna**

**koncert dychovej hudby v rámci projektu
TRNKY-BRNKY
Trnavsko-brnenská spolupráca bez hraníc**

Dychová kapela Silvanka pôsobí pod záštitou Mendelovej poľnohospodárskej a lesníckej univerzity v Brne. Kapela bola založená v roku 1975 bývalými študentmi, dnes združuje muzikantov z takmer všetkých brnenských vysokých škôl. Vo svojom repertoári má najkrajšie moravské melódie i to najlepšie z klasickej českej dychovky.

26. -29. júna

KALOKAGATIA 2006

medzinárodná olympiáda detí a mládeže

**27. júna na Trojičnom námestí
OTVORENIE TRNAVSKÉHO KULTÚRNEHO
LETA 2006**

19.30 h oficiálne otvorenie Kalokagatie
2006

21.00 h GLADIÁTOR
PEHA

moderuje: PATRIK HERMAN

25. júna o 10.00 h

Trojičné námestie

SV. OMŠA NA NÁMESTÍ

Oslava Božského Srdca Ježišovho

KATKA KNECHTOVÁ

DOBROFEST – TRNAVA 2006

ŠTVRTOK 1. JÚNA

Deň detí

Záhrady Západoslvenského múzea

9.30 – 12.30 h Dobro pre deti – Detské divadlo
Funny Fellows(SK)

17.00 h Západoslvenské múzeum v Trnave

Slávnostné otvorenie Dobrofestu spojené s vernisážou
výstavy fotografií D. Peabodyho

20.00 h Divadlo Jána Palárika – Otvárací koncert
Sons of the Desert (D)
Matching Ties (USA/GB)
Acoustic Colours (SK)

PIATOK 2. JÚNA

15.00 – 16.00 h Dom hudby – Face to Face
Henrich Novák (SK), Dave Peabody (GB)
Vox Violins (CA), Sons Of the Desert (D)

17.00 h SNM – Kaštiel v Dolnej Krupěj – satelitný koncert
Toni Balocco (I) a ďalší

Záhrady Západoslvenského múzea – veľké pódium
16.00 – 16.35 h Country Limit Club (SK)
16.45 – 17.15 h Dave Peabody (GB)
17.25 – 17.55 h Drive (CZ)
18.05 – 18.35 h Vox Violins (CA)

Hlavný koncert

19.55 – 20.30 h Country Team (SK)
20.40 – 21.20 h Acoustic Colours (SK)
21.35 – 22.15 h Sons of the Desert (D)
22.35 – 23.15 h POUTNÍCI (CZ)
23.35 – 00.30 h ROBERT KŘEŠŤAN A DRUHÁ TRÁVA (CZ)

Ukážky country tancov – tanečný súbor Maryland (SK)

Záhrady Západoslvenského múzea – malé pódium
19.00 – 19.40 h Longital – Dlhé Diely(SK)
21.20 – 21.35 h Tony Balocco (I)
22.15 – 22.35 h Podjezd (CZ)
23.15 – 23.35 h Podjezd (CZ)
00.30 – Jam Session

SOBOTA 3. JÚNA

Záhrady Západoslvenského múzea – veľké pódium
10.00 – 12.10 h New Talents – víťazné kapely
z regionálnych kól

12.10 – 12.40 h Taverna (CZ)
12.50 – 13.20 h David Chen (T)
13.30 – 14.00 h Kření (CZ)
14.10 – 14.40 h Jakub Kořínek (CZ)
14.50 – 15.20 h Kalumet (SK)
15.30 – 16.00 h Petr Brandejs Band (CZ)
16.10 – 16.40 h Gwyn Ashton (AU)
16.50 – 17.20 h Rolls Boys (CZ)

17.30 – 18.00 h Hard Pushin' Papas (H)

19.00 – 19.40 h Zydeco Alligators(D)
19.55 – 20.35 h Jimmy Bozeman and P.R.S.T. (USA/CZ)
20.55 – 21.45 h COP (CZ)
22.00 – 22.40 h RANDY KOHR'S RESOPHONIC TRIO (USA)
23.00 – 00.00 h VIDIEK a Henrich Novák (SK)

Ukážky country tancov - tanečný súbor Maryland(SK)

Záhrady Západoslvenského múzea – malé pódium
18.20 – 19.00 h Soňa Hornáková a Slide & Udu (SK)
19.40 – 19.55 h Kosta Brane (SLO)
20.35 – 20. 55 h Koudahl & Larsen (DEN)
21.45 – 22.00 h Turbo Dudes (USA)
23.00 – 23.20 h Bonzo & the Resonators with Boboš
Procházka (SK)
00.20 h Jam session

14.00 – 15.00 h Dom hudby – Face to Face
Randy Kohrs (USA), Showcase-Schoen Guitars (USA),
Turbo Dudes (USA)

17.00 h Synagóga – Centrum súčasného umenia
Vox Violins (CA)
Dave Peabody (GB)
Toni Balocco (I)

NEDEĽA 4. JÚNA

14.00 h Ranč Babica-Bojná pri Topoľčanoch – satelitný
koncert
COP (CZ)

Záhrady Západoslvenského múzea – veľké pódium
Bližšie k Tebe, Pane
14.00 – 15.00 h Stanley a Kapucini (SK)

Hlavný koncert

15.00 – 15.45 h Zydeco Alligators (D)
16.00 – 16.40 h Album (CZ)
16.50 – 17.30 h Blueland (SK)
17.45 – 18.25 h Tomasz Szwed and Band (PL)
18.35 – 19.15 h Mousetrap (SK)
19.30 – 20.30 h Flamenco Clan (ESP/SK)
20.45 – 21.25 h Waterflow (SK/NL)
21.40 – 22.20 h Marián Greksa & Mišo Kovalčík
& Energy X (SK)
22.30 – 23.10 h John Jess Gardner,
Dodo Šošoka & Friends (USA/SK)

Ukážky country tancov – tanečný súbor Maryland (SK)

Záhrady Západoslvenského múzea – malé pódium
17.30 – 17.45 h Dura & Blue Groove (SK)
19.15 – 19.30 h Dura & Blue Groove (SK)
20.30 – 20.45 h Ľuboš Beňa & Charlie Slavik (SK/CZ)
21.25 – 21.40 h Ľuboš Beňa & Charlie Slavik (SK/CZ)

Zmena programu vyhradená!

NOVINKY Z RADNICE – informačný mesačník mesta Trnava. Predseda redakčnej rady: Ing. Štefan BOŠNÁK, primátor mesta. Šéfredaktor: Ing. Pavol TOMAŠOVIČ, tlačový tajomník. Redaktorka: Elena Ursinyová. Grafická úprava: Andrej Grossmann. Redakcia: Radnica, Hlavná 1, 917 71 Trnava. Číslo telefónu: 033/59 06 348. E-mail: tomasovic@trnava.sk, ursinyova@trnava.sk. Registračné číslo: A 2003/17145. Náklad 5 000 ks. Redakcia nevyžadované rukopisy a fotografie nevracia. Tlač: B-print, Dedinská 28 Trnava.